

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Ing. Jitka Vyšňovská

Dane – ako na ne?

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov

2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Ing. Jitka Vyšňovská

Kontakt na autora: Obchodná akadémia Prešov, Volgogradská 3, 080 74 Prešov
jitka.vysnovska@post.sk

Názov OPS/OSO: Dane – ako na ne?

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: Ing. Danka Kožlejová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

daň, subjekt dane, objekt dane, základ dane, sadzba dane, daňovník, platiteľ dane, príjmy zo závislej činnosti, príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu, príjmy z kapitálového majetku, ostatné príjmy, príjmy oslobodené od dane, daňový výdavok, paušálne výdavky, čiastkový základ dane, nezdaniteľné časti základu dane, daňový bonus, preddavok na daň

Anotácia

Práca predstavuje popis osvedčenej pedagogickej skúsenosti zameranej na daň z príjmov fyzických osôb. Môže byť využitá v predmete ekonomika, ekonomické cvičenia, daňová sústava. Ponúka nielen teoretické spracovanie danej témy s aktuálnymi zmenami platnými od 1. januára 2012, ale aj aplikáciu daňových pojmov na viacerých príkladoch a problémových úlohách. Obsahové spracovanie práce sa môže stať užitočnou pomôckou učiteľov a žiakov na akomkoľvek type strednej školy a prispieť k oboznámeniu sa s problematikou dane z príjmov s možným využitím v reálnom živote.

OBSAH

Úvod

1	Pojem a obsah daňovej sústavy.....	6
1.1	Pojem daň.....	6
1.2	Základné daňové pojmy.....	8
1.3	Doplnkové daňové pojmy.....	9
2	Zákon o dani z príjmov.....	10
2.1	Základné pojmy dane z príjmov.....	10
2.2	Daň fyzickej osoby.....	13
2.2.1	Príjmy zo závislej činnosti.....	14
2.2.2	Príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu.....	16
2.2.3	Príjmy z kapitálového majetku.....	18
2.2.4	Ostatné príjmy.....	19
2.2.5	Základ dane z príjmov fyzických osôb.....	20
2.2.6	Nezdaniteľné časti základu dane.....	24
2.2.7	Výpočet spoločného základu dane.....	26
2.2.8	Sadzba dane a výpočet dane.....	27
2.2.9	Daňový bonus.....	28
2.3	Príklad na vyplnenie tlačiva typ A.....	30
	Záver práce.....	32
	Zoznam bibliografických zdrojov.....	33

ÚVOD

Téma daňovej problematiky je neoddeliteľnou súčasťou učiva viacerých predmetov na stredných odborných školách s ekonomickým zameraním.

Obsahom práce je metodické spracovanie dane z príjmov fyzických osôb. Táto daň predstavuje samostatnú kapitolu v tematickom celku Daňová sústava. Môže sa použiť na hodinách ekonomiky, ekonomických cvičení, daňovej sústavy. Prácu odporúčam využiť v 3. alebo 4. ročníku strednej školy.

Opis odbornej pedagogickej skúsenosti v tejto práci sa môže stať študijným materiálom pre žiakov aj metodickou pomôckou pre učiteľom. Môžu ju využívať učitelia a žiaci stredných škôl poskytujúcich stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie, prípadne aj všeobecné vzdelávanie. Hlavnou cieľovou skupinou sú učitelia a žiaci obchodných akadémií, škôl podnikania, hotelových akadémií, ale vzhľadom na jej obsahové zameranie je čiastočne využiteľná aj na ostatných typoch stredných škôl.

Práca ponúka nielen teoretické východiská, ale aj mnohé príklady a úlohy, ktoré umožňujú žiakom využiť teoretické vedomosti o daniach v praktickej rovine. Cez riešenie úloh sa žiaci oboznamujú s možnými situáciami v reálnom živote.

Práca je spracovaná bez významnejších požiadaviek na predošlé ekonomické vedomosti. Nevyhnutnou pomôckou pri preberaní dane z príjmov fyzických osôb je zákon o dani z príjmov. Používaním zákona dostanú žiaci možnosť orientovať sa zjednodušene v danej problematike za pomoci právnej normy. Výhodou je, ak je možné použiť aktuálnu verziu zákona v elektronickej podobe z internetu. Žiaci sa týmto spôsobom naučia neustále aktualizovať svoje vedomosti.

Tematický celok s problematikou daní nepatrí medzi veľmi obľúbené témy. Žiakom spôsobuje pri preberaní značné problémy vzhľadom na množstvo nových pojmov a relatívne zložitú problematiku. Postupným riešením problémových úloh žiaci získavajú určitý prehľad, začínajú chápať širšie daňové súvislosti.

Rozsah práce neumožňuje úplné spracovanie danej témy. Vzhľadom na neustále zmeny v legislatívnej oblasti nie je možné zabezpečiť ani jej úplnú aktuálnosť. Napriek uvedeným skutočnostiam verím, že vám táto práca poslúži na zvládnutie problematiky dane z príjmov.

Prajem vám veľa úspechov

1 POJEM A OBSAH DAŇOVEJ SÚSTAVY

1.1 POJEM DAŇ

Úloha č. 1

- Porozmýšľajte a napíšte individuálne na papier alebo spoločne na tabuľu čo najviac pojmov, ktoré sa vám vybavajú v súvislosti s problematikou daní. Uvedené pojmy usporiadajte s pomocou učiteľa do skupín podľa jednotlivých druhov daní (daň z príjmov, daň z pridanej hodnoty, spotrebné dane, miestne dane). Niektoré z pojmov budete môcť priradiť aj viacerým daniam.
- Je platenie daní povinné (kto o nich rozhoduje) alebo dobrovoľné (môžeme sa sami rozhodnúť, či ich zaplatíme)?
- Platia sa dane pravidelne alebo nepravidelne?
- Na koho (kto daň platí) a na čo sa daň vzťahuje (z čoho sa platí)?
- Platíte aj vy nejaké dane? Ak nie, zdôvodnite prečo. Ak áno, uveďte aké.
- Viete kam a v akej výške sa dane odvádzajú?
- Po zodpovedaní uvedených otázok skúste definovať pojem daň.

Daň môžeme definovať ako:

- povinnú, zákonom určenú** – zavedenie dane musí byť schválené formou **daňových zákonov**, ktoré ukladajú povinnosť platiť dane fyzickým a právnickým osobám,
- spravidla sa opakujúcu platbu** – napr. daň z pridanej hodnoty predstavuje opakovaný, pravidelný príjem do štátneho rozpočtu, platí sa mesačne alebo štvrťročne, preddavky na daň z príjmu za zamestnancov sa platia mesačne,
- ktorú odvádzajú fyzické a právnické osoby** – subjekty dane (napr. občania, podnikatelia, vlastníci nehnuteľností),
- v určenej výške** – výška dane je určená **pevnou sumou** alebo **percentom z daňového základu** (20 % daň z pridanej hodnoty, 19 % daň z príjmu),
- v stanovenej lehote** – závisí od konkrétnej dane (napr. DPH mesačne alebo štvrťročne),
- do verejného rozpočtu** – rozpočtu štátu alebo samosprávy.

Daň môže byť aj nepravidelná (napr. ak vyhráte v súťaži auto, ste povinný uhradiť daň z príjmov). Prevažná časť daní sa platí opakovane, v určitých časových intervaloch.

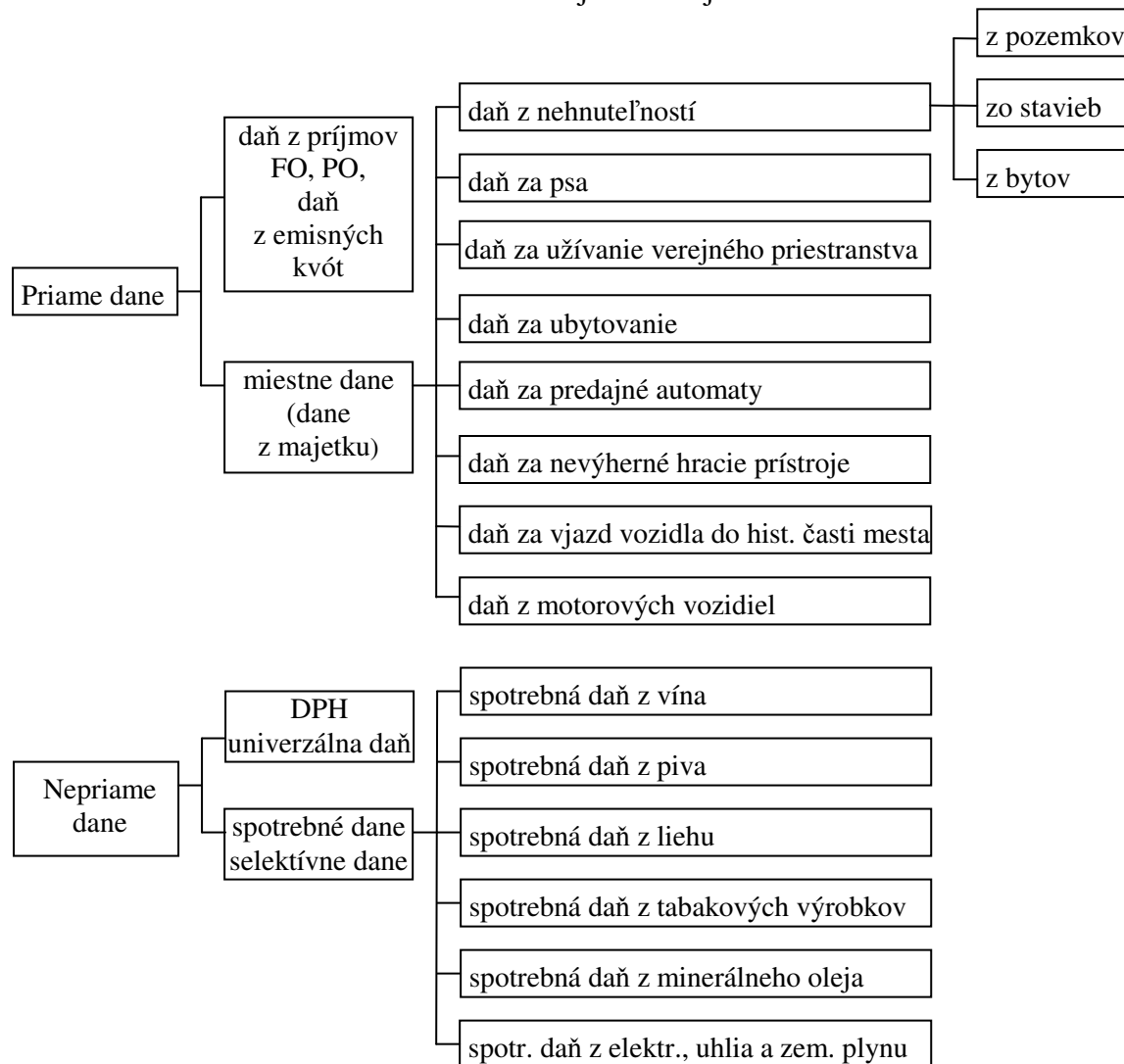
Úloha č. 2

- Vieme už, že dane sa odvádzajú do rozpočtu štátu alebo samosprávy. Na aký účel sa použijú peniaze vyzberané z daní?
- Aký význam majú dane pre vás, pre vaše mesto či obec, pre štát?
- Máte z nich aj vy nejaký osobný prospech či úžitok?

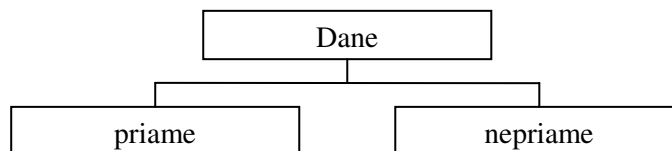
Poslaním daní je zabezpečovať tok príjmov do verejného rozpočtu (rozpočtu štátu alebo samosprávy), a tým zabezpečovať peňažné vzťahy spojené s plnením funkcií štátu a samospráv (vzdelávanie, zdravotníctvo, kultúra, obrana, verejný poriadok, ochrana životného prostredia...).

Napríklad aj vaše štúdium na strednej škole je financované prostredníctvom rozpočtu zo samosprávneho kraja, ktorý prispieva na každého žiaka stanoveným normatívom (maximálny príspevok na jedného žiaka podľa typu školy). Keďže ste ešte študentmi, štát za vás odvádza poisťné do zdravotných poisťovní. Počas cesty do školy ste využili cestnú komunikáciu, výstavba ktorej bola hradená z prostriedkov štátu alebo mesta.

Počas doterajšieho štúdia ste sa stretli minimálne s daňou z pridanej hodnoty (pri nákupe a predaji) a s daňou z príjmu (pri výpočte miezd). Okrem nich však existujú aj ďalšie dane. **Súhrn všetkých daní, ktoré je možné vyberať na území určitého štátu, predstavuje daňovú sústavu.** Daňovú sústavu SR obsahuje nasledujúca schéma.

Ako vyplýva zo schémy, dane sa delia do dvoch skupín, a to na priame a nepriame. Ide o členenie podľa dopadu na daňové subjekty (osoby, ktoré sú povinné platiť daň). Základnými rozlišovacími znakmi sú skutočnosti **z čoho, komu sa dane vyrubujú a kto ich odvádza** správcovi dane.

Priame dane sa vyrubujú **priamo, z príjmu alebo majetku** fyzickej a právnickej osoby. Výška daňovej povinnosti odráža príjmovú (daň z príjmov) alebo majetkovú situáciu (daň z nehnuteľností) týchto osôb. Ak má niekto príjem napr. 1 500 €, zaplatí vyššiu daň ako osoba s príjmom 700 €. Podobne to platí aj pre majiteľa pozemku alebo domu. Fyzická a právnická osoba zvyčajne znáša daňovú povinnosť sama, sama si daň vypočíta a odvedie správcovi dane.

Nepriame dane nazývame aj daňami zo spotreby. **Odvádza ich výrobca alebo poskytovateľ** služby, ktorý ich zahrnie do ceny tovaru alebo služby. V skutočnosti ich ale **zaplatí ich spotrebiteľ**, ktorý ich znáša v **cene nakupovaných tovarov alebo služieb**.

Príklad

Ak si kúpite tovar za 120 €, zaplatíte 120 € obchodníkovi. Ten si však ponechá len 100 € a 20 € odvedie do štátneho rozpočtu (zjednodušene predpokladáme, že daň na odpočítanie bola nulová, daňová povinnosť je 20 €). Ktokoľvek si kúpi tovar za 120 €, vždy zaplatí v cene tovaru 20 € DPH bez ohľadu na výšku svojho príjmu či majetku. Daň ho postihuje **nepriamo**, prostredníctvom **cien nakúpených tovarov a služieb**.

1.2 ZÁKLADNÉ DAŇOVÉ POJMY

Medzi základné daňové pojmy patria subjekt dane, predmet dane, základ dane a sadzba dane.

Úloha č. 3

- V prvej úlohe ste vypisovali pojmy súvisiace s daňami. Je medzi nimi slovo, ktoré by sme mohli označiť ako subjekt dane, predmet dane, základ dane a sadzba dane?
- Ak nie, skúste označiť daňové pojmy v nasledujúcom texte:
 - Spoločnosť Nesta odvádza daňovému úradu preddavok na daň z príjmov za svojho zamestnanca Jána Malého.
 - Na faktúre vystavenej spoločnosťou Nesta pri predaji tovaru je uvedená hodnota tovaru bez DPH 100 € a DPH 20 €.
 - Spoločnosť Nesta dosiahla výnosy 90 000 €, daňové výdavky predstavovali 80 000 €. Z dosiahnutého zisku 10 000 € je spoločnosť Nesta povinná odvieť 19-percentnú daň z príjmov.

Subjekt dane

Subjekt dane (kto platí daň – spoločnosť Nesta) – **fyzická alebo právnická osoba**, ktorá je povinná platiť daň.

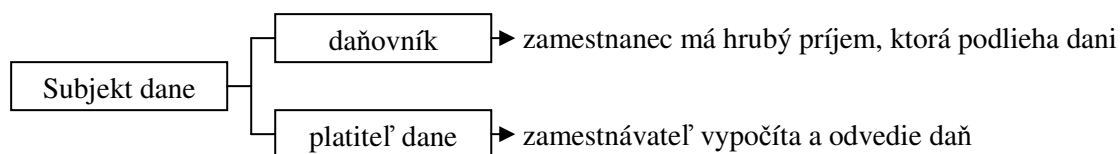
Pri subjekte dane je dôležité rozlišovať dva pojmy, a to daňovník a platiteľ dane.

Daňovník a platiteľ

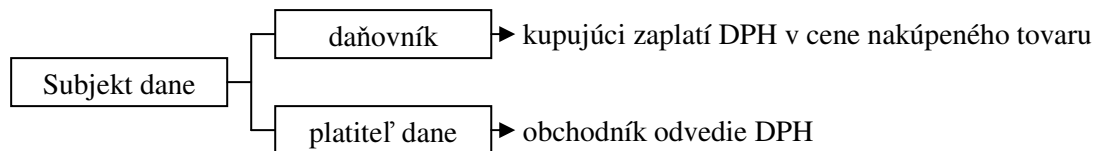
Daňovníkom je **fyzická alebo právnická osoba, ktorej príjmy, majetok alebo činnosti podliehajú dani** (teda nielen tá osoba, ktorá podniká).

Plateľom dane je fyzická alebo právnická osoba, ktorá má povinnosť **daň vypočítať a odvieť**.

Pri príjmoch zo závislej činnosti ide o dve osoby. Zamestnanec, p. Malý, je daňovníkom. Zamestnávateľ, spoločnosť Nesta, je platiteľom.

Pri predaji tovaru je spoločnosť Nesta platiteľom a kupujúci daňovníkom, ide tiež o dve osoby.

Pri príjmoch z podnikania je daňovníkom aj platiteľom jedna osoba. Spoločnosť NESTA si vypočíta a odvedie daň z príjmu z dosiahnutého zisku.

Objekt dane

Objekt (predmet) dane – to, z čoho sa daň platí (z predaja tovaru, zo zisku), teda to, čo podlieha zdaneniu. Objekt dane závisí od druhu dane. Môže ním byť napr. príjem (mzda, zisk) pri dani z príjmov, byt pri dani z nehnuteľností, predaj tovaru či služby pri DPH.

Základ dane

Základ dane – ide o predmet dane vyjadrený kvantitatívne (z akej hodnoty sa daň počíta. Napr. hodnota predaného tovaru predstavuje 100 €, suma dosiahnutého zisku predstavuje 10 000 €). Ide o hodnotu, z ktorej sa vypočítava daňová povinnosť, závisí od druhu dane.

Sadzba dane

Sadzba dane (koľko sa platí – 19 % zo zisku, 20 % z hodnoty predaného tovaru) – je nástroj, prostredníctvom ktorého sa z daňového základu vypočíta výška dane. Môže byť určená pevnou sumou (daň z nehnuteľností), percentuálne (DPH), alebo kombináciou pevnej sumy a percenta (daň z cigariet).

1.3 DOPLNKOVÉ DAŇOVÉ POJMY

Definíciu základných daňových pojmov obsahuje zákon, ktorý upravuje konkrétnu daň. Okrem základných daňových pojmov sa stručne oboznámime aj s niektorými doplnkovými pojmami. Tie sú obsiahnuté jednak v základných daňových zákonoch, jednak v doplnujúcom daňovom zákone, a to v zákone o správe daní a poplatkov.

Správca dane

Správca dane je úrad, ktorý prijíma platby daní, kontroluje správnosť výpočtu daní, vracia preplatky, ukladá pokuty pri nesplnení daňových povinností, prijíma registráciu za platiteľa daní. Správcom daní sú daňové úrady (daň z príjmov, DPH), colné úrady (spotrebné dane), miestne úrady (miestne dane).

Miestna príslušnosť k správcovi dane

Miestna príslušnosť určuje, ktorému správcovi dane patrí konkrétny daňový subjekt. Pri fyzickej osobe je rozhodujúce miesto trvalého pobytu, pri právnickej osobe jej sídlo.

Daňové priznanie

Pod daňovým priznaním rozumieme tlačivo, na ktorom sa daň vypočíta a ktoré sa predloží správcovi dane.

Daňové oslobodenie

V niektorých prípadoch platí oslobodenie od daní, to znamená, že sa daň platiť nemusí. Zamestnanec platí daň z príjmu zo mzdy, ale náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti je od dane oslobodená (aj keď ide tiež o určitý druh príjmu zamestnanca).

2 ZÁKON O DANI Z PRÍJMOV

Daň z príjmov slúži predovšetkým na financovanie potrieb štátneho rozpočtu, ale tiež na tvorbu miestnych rozpočtov. Zákon o dani z príjmov upravuje:

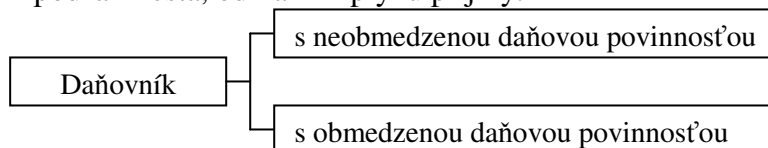
- daň z príjmov fyzickej osoby alebo právnickej osoby,
- spôsob platenia a vyberania dane,
- daň z emisných kvót.

2.1 ZÁKLADNÉ POJMY DANE Z PRÍJMOV

Daňovník – subjekt dane

Daňovníkov dane z príjmov delíme na dve skupiny, a to:

- podľa miesta ich trvalého pobytu alebo sídla,
- podľa miesta, odkiaľ im plynú príjmy.

Predmetom dane daňovníka s neobmedzenou daňovou povinnosťou je celosvetový príjem plynúci:

- zo zdrojov **na území** Slovenskej republiky a
- zo zdrojov **v zahraničí**.

Predmetom dane daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou je **príjem** plynúci **len zo zdrojov na území Slovenskej republiky**.

Pri zdaňovaní príjmov cudzích firiem a občanov u nás alebo príjmov našich občanov v cudzine sa berú do úvahy **medzištátne dohody o zamedzení dvojitého zdanenia**.

Úloha č. 4

Určte, o akých daňovníkov pôjde v nasledujúcich príkladoch a aký príjem sa im bude zdaňovať v SR (či pôjde o príjem dosiahnutý v SR alebo v zahraničí alebo sa budú zdaňovať oba druhy príjmov). Môžete si pomôcť schémou na nasledujúcej strane.

- študentka hotelovej akadémie pracuje počas víkendov v priebehu školského roka v Prešove, počas prázdnin pracovala dva mesiace vo Veľkej Británii
- spoločnosť Stylex, s. r. o. má sídlo v Prahe a obchody v troch slovenských mestách
- pani Szovicová s trvalým bydliskom v Maďarsku každý deň prekračuje hranice SR a pracuje ako predavačka v slovenskom meste Komárno
- p. Zaid z Izraela je na liečebnom pobyte v Piešťanoch sedem mesiacov, vykonáva činnosť odborného poradcu
- spoločnosť Agrozet so sídlom v Poprade, ktorá má na Slovensku sieť predajní, si otvorila dve predajne v Česku a jednu v Maďarsku

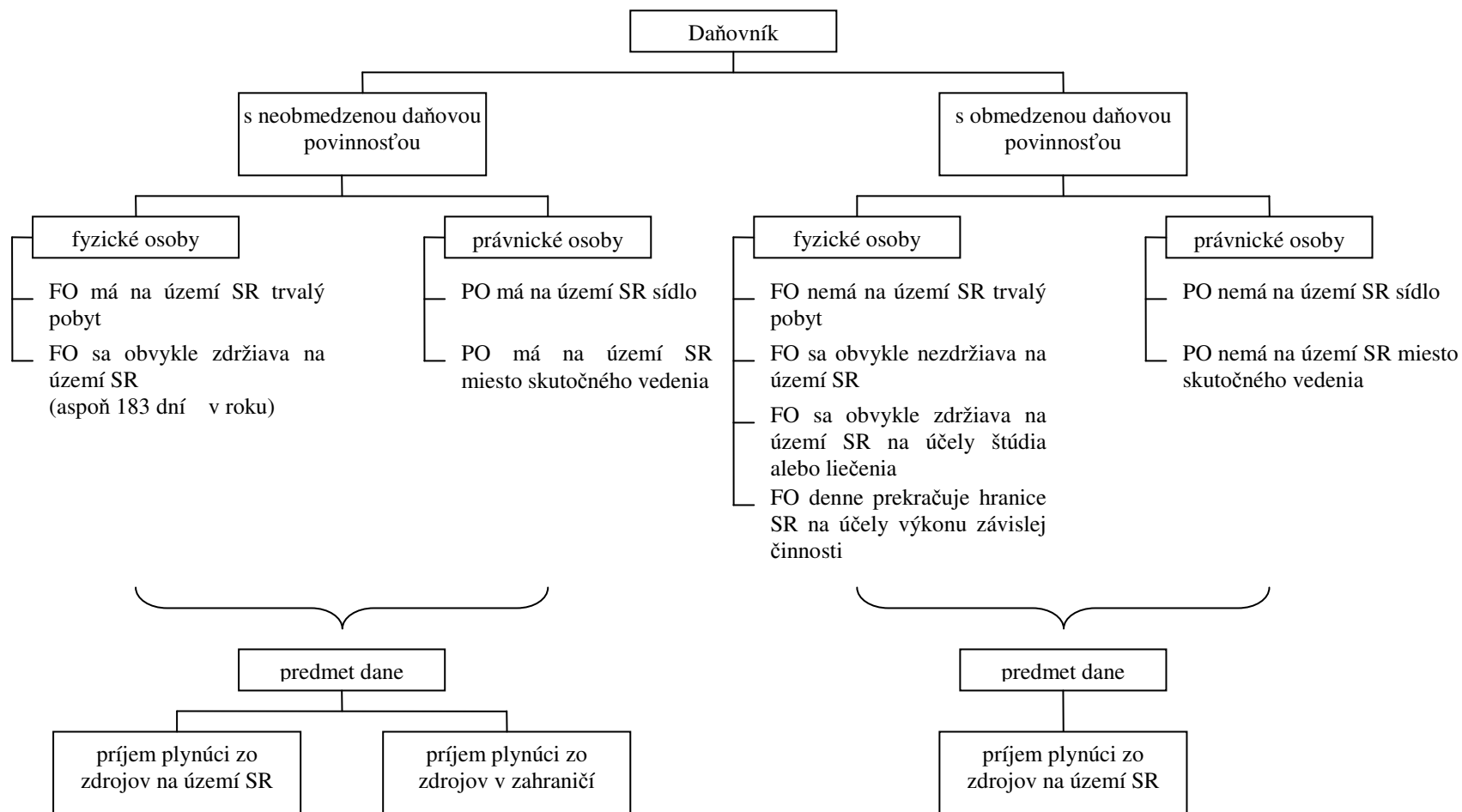
Predmet dane – objekt dane

Predmetom dane je **príjem** (výnos) **z činnosti daňovníka** (z rôznych druhov činností) a z **nakladania s jeho majetkom** (úroky z vkladov).

Podľa zákona o dani z príjmov sa príjmom fyzickej osoby rozumie:

- Peňažné plnenie -- peňažný príjem**, to zn., že daňovník prijíma napr. za prácu, za službu, za tovar protihodnotu v peniazoch.
- Nepeňažné plnenie – nepeňažný príjem** – s nepeňažnými príjmami sa v praxi môžeme stretnúť napr. pri príjmoch zo závislej činnosti – nepeňažný príjem **v podobe poskytnutia služobného vozidla aj na súkromné účely**. Príjem dosiahnutý **zámenou** znamená, že napr. pri bartrových obchodoch sa namiesto protihodnoty v peniazoch prijíma tovar.

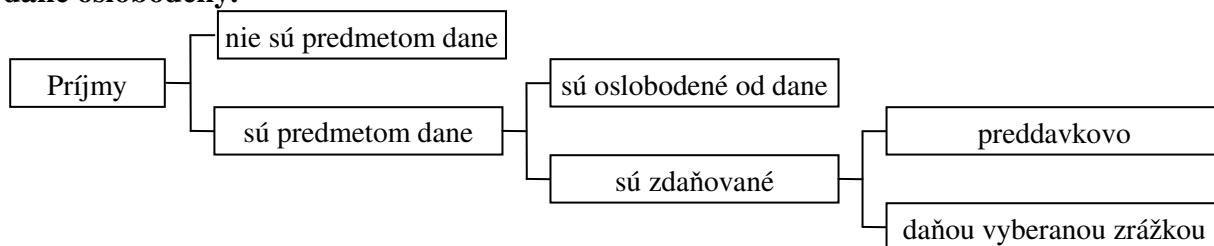
Prehľad subjektov dane s neobmedzenou a obmedzenou daňovou povinnosťou

Zdaniteľný príjem

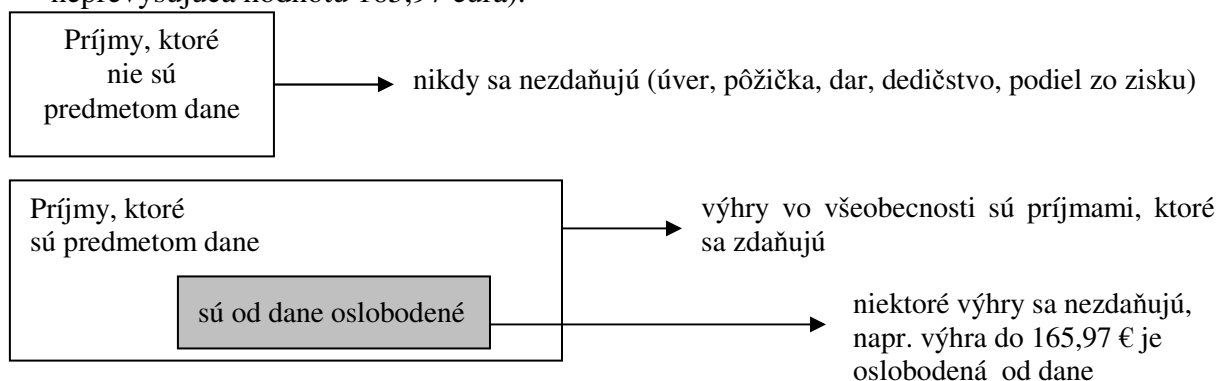
Zjednodušene môžeme povedať, že dani podlieha rozdiel medzi príjmami a výdavkami. Preto si objasníme pojmy zdaniteľný príjem a výdavok. Nie každý príjem je totiž zdaniteľným príjmom a nie každý výdavok je zdaniteľným výdavkom.

Zdaniteľným príjmom podľa zákona je každý príjem, ktorý je **predmetom dane a nie je od dane oslobodený**.

Pri posudzovaní príjmov z daňového hľadiska musíme vedieť, že niektoré príjmy fyzických osôb:

- **nie sú predmetom dane** a nepovažujú sa podľa zákona o dani z príjmov za príjmy fyzických osôb (napr. podiely na zisku po zdanení obchodnou spoločnosťou alebo družstvom, úver, príjem získaný dedením),
- **sú predmetom dane** – všetky zdaniteľné príjmy vrátane tých, ktoré sú samostatným základom pre vyberanie dane zrážkou,
- **sú predmetom dane**, ale sú od dane z príjmov fyzických osôb **oslobodené** (prijaté výhra neprevyšujúca hodnotu 165,97 eura).

Daňový výdavok

Za daňový výdavok je považovaný každý výdavok, ktorý je:

- preukázateľne **vynaložený daňovníkom na dosiahnutie príjmov**,
- je **zaúčtovaný v účtovníctve** daňovníka, alebo ak daňovník nie je účtovnou jednotkou, ale vedie evidenciu príjmov a výdavkov, musí byť **zaevidovaný v evidencii daňovníka** (pri príjmoch z prenájmu).

Základ dane

Základom dane je rozdiel, o ktorý zdaniteľné príjmy prevyšujú daňové výdavky. Môže ním byť:

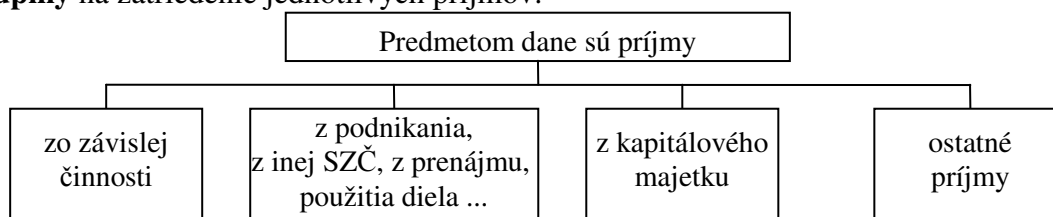
- **zisk** – ak zdaniteľné príjmy sú vyššie ako vynaložené daňové výdavky v príslušnom zdaňovacom období,
- **daňová strata** – ak zdaniteľné príjmy sú nižšie ako vynaložené daňové výdavky.

Zdaňovacie obdobie

Zdaňovacím obdobím je **kalendárny rok**. môže ním byť aj **hospodársky rok**.

2.2 DAŇ FYZICKEJ OSOBY

Predmetom dane sú príjmy dosiahnuté z viacerých činností. Preto sú v zákone vytvorené **štyri skupiny** na zatriedenie jednotlivých príjmov.

Úloha č. 5

V nasledujúcich príkladoch nájdite príjmy, ktoré nie sú predmetom dane (N), sú predmetom dane (P) a sú od dane oslobodené (O). Svoje rozhodnutie zdôvodnite (ak máte k dispozícii zákon, uveďte príslušný paragraf, ak nie, využite nasledujúce tabuľky v texte). Zdaniteľný príjem zatriedte do jednej zo štyroch skupín.

- Pani Malá má príjem z lekárskej praxe vo vlastnej súkromnej ambulancii. V roku 2006 si kúpila garáž. V roku 2012 ju predala. Sestra jej darovala obrazy v hodnote 800 €.
- Pán Jánsky má živnosť na opravu pračiek. Okrem toho vykonáva činnosť revízneho technika na základe dohody o pracovnej činnosti. V roku 2009 zdedil pozemok po otcovi, ktorý v roku 2011 predal. Otec (poručiteľ) nadobudol pozemok kúpou v roku 2003. Pán Jánsky dostáva odmenu za funkciu poslanca v mestskom zastupiteľstve.
- Pán Sedlák si kúpil v roku 2010 z úveru poskytnutého bankou osobné motorové vozidlo, ktoré nezahrnul do obchodného majetku. V roku 2011 vozidlo predal. Z termínovaného vkladu získal úroky vo výške 50 €. Poberá starobný dôchodok.
- Pani Kalná je zamestnaná v banke. V roku 2011 predala cenné papiere za 900 € (v roku 2008 pri ich kúpe zaplatila 600 €). Spoločnosť Slovnaft jej vyplatila dividendu. Z prenájmu garáže dosiahla príjem výšky 200 €. Okrem uvedených príjmov mala v roku 2011 aj pravidelný príjem zo závislej činnosti od svojho zamestnávateľa.
- Pani Jarkovská, ktorá pracuje na daňovom úrade, je od 1. mája na materskej dovolenke a poberá materské. Z prenájmu bytu má príjem vo výške 600 €. Na prvé dieťa poberá rodičovský príspevok od štátu.
- Peter vyhral v reklamnej súťaži 300 €, Alena 150 €, Tomáš vyhral v lotérii 240 €.

Predmetom dane sú	a) príjmy zo závislej činnosti ,
	b) príjmy z podnikania , z inej samostatnej zárobkovej činnosti , z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu,
	c) príjmy z kapitálového majetku ,
	d) ostatné príjmy .

Predmetom dane nie sú	a) príjem získaný darovaním alebo dedením nehnuteľnosti, bytu alebo hnuťnej veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty, okrem príjmu z nich plynúceho,
	b) úver a pôžička ,
	c) podiel na zisku vyplácaný po zdanení obchodnou spoločnosťou alebo družstvom, podiel na likvidačnom zostatku.
	d) daň z pridanej hodnoty uplatnená v cene tovaru alebo služby, ak ide o platiteľa danej dane.

Príjmy oslobodené od dane	a) z predaja nehnuteľností – príjmy z predaja nehnuteľností sú oslobodené po uplynutí piatich rokov odo dňa jej nadobudnutia alebo vyradenia z obchodného majetku,
	b) z predaja nehnuteľností – príjmy z predaja nehnuteľností nadobudnutej dedením, ak uplynie aspoň päť rokov odo dňa nadobudnutia tejto nehnuteľnosti do vlastníctva poručiteľa,
	c) príjem z predaja hnutel'ného majetku – príjem za predaj hnutel'nej veci, ktorá nebola zahrnutá do obchodného majetku daňovníka, je oslobodený od dane,
	d) dávky, podpory a služby z verejného zdravotného poistenia, sociálneho poistenia, nemocenského zabezpečenia a úrazového zabezpečenia; štátne sociálne dávky;
	e) plnenia z poistenia osôb a prijaté náhrady škôd;
	f) štipendiá poskytované z prostriedkov štátneho rozpočtu alebo poskytované vysokými školami,
	g) výhry v lotériách, stávkach a podobných hrách prevádzkovaných na základe povolenia vydaného podľa zákona č.194/1990Zb. bez obmedzenia výšky;
	h) prijaté ceny alebo výhry z rôznych súťaží v hodnote neprevyšujúcej 165,97 eura za cenu;
	i) suma daňového zvýhodnenia na vyživované dieťa– daňový bonus ;
	j) ak ide o príjmy presne vymedzené zákonom, napr. príjmy z prenájmu, z príležitostných činností, z prevodu cenných papierov a úhrn príjmov znížený o výdavok nepresiahne v zdaňovacom období 500 € . Ak úhrn príjmov presiahne túto sumu, do základu dane sa zahrnú len príjmy nad stanovenú sumu.

Riešenie úlohy

- Príjem z lekárskej praxe je príjmom z inej SZČ. Príjem z predaja garáže je oslobodený od dane, lebo p. Malá ju predala až po šiestich rokoch odo dňa nadobudnutia. Darované obrazy nie sú predmetom dane.
- Príjem zo živnosti je príjmom z podnikania. Príjem za činnosť revízneho technika aj odmena za funkciu poslanca patria medzi príjmy zo závislej činnosti. Príjem z predaja domu je oslobodený od dane, pretože od nadobudnutia pozemku do predaja uplynulo viac ako päť rokov.
- Príjem z predaja auta je oslobodený od dane, pretože nebolo zahrnuté v obchodnom majetku. Úroky z vkladu sú príjmom z kapitálového majetku. Starobný dôchodok ako dávka zo sociálneho poistenia je od dane oslobodený.
- V danom prípade podliehajú dani len príjmy zo závislej činnosti (práca v banke). Dividendy ako podiel zo zisku nie sú predmetom dane. Príjmy z prenájmu sú v plnej výške oslobodené od dane (nepresiahli výšku 500 €.). Pri cenných papieroch (ostatné príjmy) predstavuje základ dane 300 € (900 – 600). Keďže si p. Kalná uplatnila zo sumy 500 € oslobodenie pri prenájme 200 €, môže si uplatniť oslobodenie pri predaji cenných papierov už len vo výške 300 €. Ak by pri predaji cenných papierov dosiahla príjem 1 000 €, do základu dane by zahrnula 100 € (1 000 – 600 – 300).
- Pani Jarkovská do daňového priznania nezahrnie úhrn materského za mesiace máj až december. Materské ako dávka zo sociálneho poistenia je oslobodené od dane. Zahrnie do daňového priznania len príjmy zo závislej činnosti za obdobie január až apríl a príjmy z prenájmu bytu vo výške 100 € (600 – 500, 500 € predstavuje oslobodenie od dane). Rodičovský príspevok ako štátna sociálna dávka je od dane oslobodený.
- Výhry patria medzi ostatné príjmy. Zdaňovaná bude iba Petrova výhra. Alenina výhra (neprevýšila 165,97 €) a Tomášova výhra (v lotérii) sú od dane oslobodené.

2.2.1 PRÍJMY ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI

Podobne ako pri všeobecnom členení, aj pri príjmoch zo závislej činnosti rozlišujeme:

- príjmy **podliehajúce** dani z príjmov,
- príjmy, ktoré **nie sú** predmetom dane,
- príjmy **oslobodené** od dane.

Úloha č. 6

V nasledujúcich príkladoch nájdite príjmy, ktoré nie sú predmetom dane (N), sú predmetom dane (P) a sú od dane oslobodené (O). Uveďte, ktoré z príjmov patria medzi príjmy zo závislej činnosti. Ak zákon nemáte, môžete využiť nasledujúci text.

- Pán Slánsky mal v roku 2011 počas mesiacov január-august príjem ako colník. Zamestnávateľ mu poskytoval pracovný odev a preplatil mu rekondičný pobyt. Od septembra do konca kalendárneho roka poberal p. Slánsky starobný dôchodok a pracoval na dohodu o pracovnej činnosti. Dostal odmenu ako poslanec mestského zastupiteľstva. Vyhral v lotérii 90 €. Predal starožitné zrkadlo.
- Pani Kalenská bola v mesiaci októbri práceneschopná, pracovala iba 5 dní a za obdobie práceneschopnosti poberala náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti od zamestnávateľa a nemocenské zo Sociálnej poisťovne. Zo sociálneho fondu dostala pôžičku. Po rodičoch zdedila dom.
- Pani Hronská pracuje v obchodnej firme, veľa času trávi na služobných cestách. Využíva pritom služobné vozidlo (jeho vstupná cena je 12 000 €), ktoré používa aj na súkromné účely. Zamestnávateľ jej pravidelne poskytuje zálohy na služobné cesty. Platí za ňu zdravotné a sociálne poistenie vo výške 35,2 % z jej hrubého príjmu 1 000 €. Preplatil jej kurz komunikačných zručností v hodnote 180 €.
- Pán Vysoký pracuje ako štátny tajomník. Dostáva príspevkov na stravovanie a náhradu cestovných výdavkov. Banka mu poskytla spotrebný úver. Za články do odborného časopisu získal 340 €.

Príjmami zo závislej činnosti sú:

- príjmy zo súčasného alebo z predchádzajúceho **pracovnoprávneho** vzťahu, **služobného** pomeru, **štátnozamestnaneckého** pomeru, **členského** pomeru alebo z obdobného vzťahu, v ktorom je **daňovník** pri výkone práce pre platiteľa príjmu **povinný dodržiavať pokyny alebo príkazy platiteľa príjmu** a príjmy plynúce doktorandom;
Patria sem predovšetkým príjmy plynúce z uzatvoreného pracovného pomeru (minulého i súčasného) podľa Zákonníka práce – pracovný pomer, pracovný pomer na určitú dobu, pracovný pomer na kratší pracovný čas, dohoda o vykonaní práce, dohoda o brigádnickej práci študentov. Za príjmy zo závislej činnosti sa považujú aj príjmy zo služobného pomeru vojakov, colníkov, príslušníkov Policajného zboru SR,
- príjmy **za prácu členov družstiev, spoločníkov a konateľov** spoločností;
- platy a funkčné príplatky ústavných činiteľov** Slovenskej republiky, vedúcich ústredných orgánov štátnej správy;
- odmeny za výkon funkcie v štátnych orgánoch**, v orgánoch územnej samosprávy a v orgánoch iných právnických osôb alebo spoločenstiev;
- odmeny obvinených vo väzbe** a odmeny odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody;
- príjmy z prostriedkov sociálneho fondu** poskytované podľa osobitného predpisu;
- obslužné (tzv. “tringelt”), ktorý dávame do vrečka kaderničke, kozmetičke;
- vrátené poistné** zo zaplateného poistného na verejné zdravotné a sociálne poistenie.

Nepeňažné príjmy

Poskytnutie vozidla

Ak zamestnávateľ poskytne svojmu zamestnancovi motorové **vozidlo** na používanie aj **na súkromné účely**, má zákonnú povinnosť zahrnúť do **základu dane zamestnanca 12 % zo vstupnej ceny** vozidla v kalendárnom roku alebo **1 % v každom aj začatom kalendárnom mesiaci** poskytnutia vozidla na takéto účely (§ 25 zákona o dani z príjmov).

Príjmy, ktoré nie sú predmetom dane

Za príjmy zo závislej činnosti sa **nepovažuje a predmetom dane nie je**:

- cestovná náhrada – **náhrada cestovných výdavkov** pri pracovných cestách do výšky, na ktorú je nárok podľa zákona o cestovných náhradách,

- b) nepeňažné plnenie vo výške hodnoty poskytovaných **osobných ochranných pracovných prostriedkov** (napr. uniformy),
- c) suma prijatá zamestnancom ako **preddavok od zamestnávateľa** – zálohy na služobné cesty, na nákup kancelárskych potrieb,
- d) hodnota poskytovaných **rekondičných pobytov, preventívnej zdravotnej starostlivosti** v prípadoch, ak táto povinnosť vyplýva napr. zo Zákonníka práce,
- e) náhrada za **používanie vlastného náradia**.

Príjmy oslobodené od dane

Patria sem:

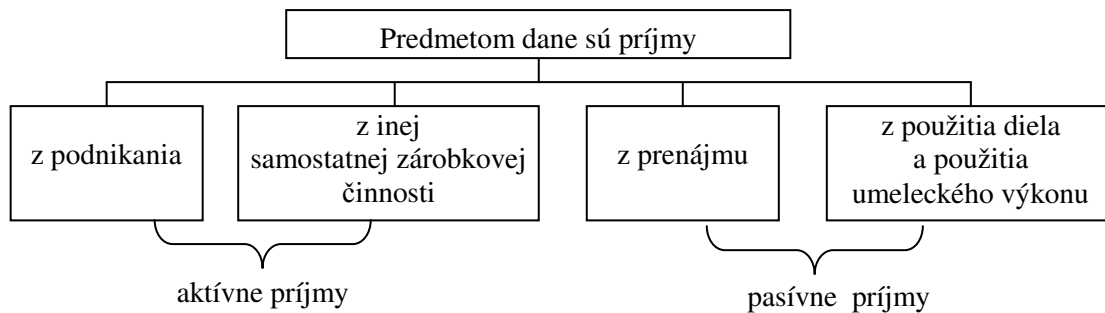
- a) suma vynaložená zamestnávateľom na **doшкоľovanie** zamestnanca, ktoré **súvisí s činnosťou** alebo s podnikaním **zamestnávateľa**,
- b) **hodnota stravy** poskytovanej ako nepeňažné plnenie zamestnávateľom zamestnancovi na spotrebu na pracovisku alebo v rámci stravovania zabezpečovaného prostredníctvom iných subjektov a **hodnota nealkoholických nápojov**, výška hodnoty stravy je limitovaná ustanoveniami Zákonníka práce, výška hodnoty nealkoholických nápojov nie,
- c) **použitie rekreačného, zdravotníckeho, vzdelávacieho, predškolského, telovýchovného alebo športového zariadenia zamestnávateľa zamestnancom**, ide o nepeňažné plnenie, zariadenie môže byť vlastné alebo prenajaté (tenisové kurty),
- d) **poistné** na verejné **zdravotné** poistenie, poistné na **sociálne poistenie**, ktoré je povinný platiť zamestnávateľ za zamestnanca,
- e) **náhrada príjmu** a príplatok k náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti poskytovaná zamestnávateľom svojmu zamestnancovi,
- f) **náhrada za stratu na zárobku** po skončení pracovnej neschopnosti vzniknutej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania,
- g) **podiel na zisku** vyplatený obchodnou spoločnosťou alebo družstvom zamestnancovi bez účasti na základnom imaní.

Riešenie

- a) Príjem za prácu colníka počas mesiacov január-august patrí medzi príjmy zo závislej činnosti. Pracovný odev a rekondičný pobyt nie sú predmetom dane. Starobný dôchodok je od dane oslobodený. Práca na dohodu o pracovnej činnosti aj odmena poslanca patria medzi príjmy zo závislej činnosti. Výhra v lotérii aj predaj starožitného zrkadla (nebolo zaradené v obchodnom majetku) sú od dane oslobodené.
- b) Náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti a nemocenské zo Sociálnej poisťovne sú od dane oslobodené. Pôžička a zdedený dom nie sú predmetom dane.
- c) Služobné vozidlo používané aj na súkromné účely predstavuje nepeňažný príjem. Zálohy na služobné cesty nie je predmetom dane. Zdravotné a sociálne poistenie je oslobodené od dane. Kurz komunikačných zručností v hodnote 180 € (doшкоľovanie zamestnanca je od dane oslobodené..
- d) Práca štátneho tajomníka patrí medzi príjmy zo závislej činnosti. Príspevok na stravovanie je od dane oslobodený. Náhrada cestovných výdavkov a spotrebný úver nie sú predmetom dane. Príjem za články do odborného časopisu patrí medzi príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti.

2.2.2 PRÍJMY Z PODNIKANIA, Z INEJ SAMOSTATNEJ ZÁROBKOVEJ ČINNOSTI, PRENÁJMU A Z POUŽITIA DIELA A UMELECKÉHO VÝKONU

Jednotlivé príjmy uvedené v tomto ustanovení (§ 6) **sú rozdelené v závislosti od spôsobu ich dosahovania a od charakteru vykonávanej činnosti**. Rozdelenie týchto príjmov vychádza z niekoľkých hlavných druhov príjmov, a to z príjmov z podnikania, príjmov z inej samostatnej zárobkovej činnosti a príjmov z prenájmu. Od 1. 01. 2012 pribudla samostatná skupina: príjmy z použitia diela a umeleckého výkonu.

Príjmy z podnikania

Patria sem:

- príjmy z **poľnohospodárskej výroby**, lesného a vodného hospodárstva – ide o činnosť vykonávanú samostatne hospodáriacim roľníkom,
- príjmy zo **živnosti** – činnosť vykonávaná na **základe živnostenského oprávnenia**,
- príjmy z podnikania vykonávaného podľa **osobitných predpisov** – **napr.** príjmy daňových poradcov, audítorov, exekútorov, súkromných veterinárnych lekárov, notárov a pod.
- príjmy **spoločníkov** verejnej obchodnej spoločnosti a komplementárov komanditnej spoločnosti.

Príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti

Príjmami z inej samostatnej zárobkovej činnosti sú:

- príjmy z **vytvorenia diela a umeleckého výkonu** (aktívne príjmy, ktoré vznikajú na základe zmluvy o vytvorení diela podľa autorského zákona § 39, napr. natočenie filmu)) a z **použitia alebo z poskytnutia práv z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva**,
- príjmy z **činností, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním**, napr. príjmy profesionálnych športovcov, správcov konkurznej podstaty, príjmy osobných asistentov,
- príjmy **znalcov a tlmočníkov** za činnosť vykonávanú na základe zákona č. 382/2004 Zb. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch,
- z činností **sprostredkovateľov** (napr. poistenia) podľa osobitných predpisov (nie na základe živ. oprávnenia).

Príjmy z prenájmu

Ako tretí hlavný druh príjmov sú príjmy z **prenájmu nehnuteľností**, pričom sem patria aj príjmy z prenájmu hnutel'ných vecí, prenajímaných ako príslušenstvo nehnuteľnosti.

Medzi príjmy z prenájmu nehnuteľností patria príjmy, ak ide o **prenájom bez poskytovania ďalších služieb**. To znamená, že medzi tieto príjmy patria príjmy len zo samotného prenájmu nehnuteľností, pri ktorom sa poskytujú len základné služby, ktoré sú podmienené len riadnou prevádzkou nehnuteľnosti (napr. dodávka vody, elektriny). Napr. p. Kovalská, ktorá pracuje v Sociálnej poisťovni, prenajme zdedený byt po rodičoch trom študentkám. Ak ide o prenájom so službami hotelového typu, ide o živnosť.

Príjmy z použitia diela a použitia umeleckého výkonu

Ide o pasívne príjmy na základe **licenčnej zmluvy** podľa autorského zákona. Natočenie filmu sa realizuje na základe zmluvy o vytvorení diela (iná SZČ), poskytnutie práva na vysielanie na základe licenčnej zmluvy.

Príklad

Pán Sabol je v roku 2012 zamestnaný v nemocnici ako lekár, kde na základe pracovného vzťahu poberá príjmy zo závislej činnosti. Prispieva tiež príspevkami do časopisu s lekárskou tematikou. Prenajíma byt. Pán Sabol dosahuje príjmy zo závislej činnosti (zdaňované preddavkovo), príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti za príspevky do časopisu (zdaňované tzv. zrážkovou daňou) a príjmy z prenájmu.

Ďalšie príjmy z podnikania alebo SZČ

Medzi príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti patria aj:

- a) príjmy z akéhokoľvek **nakladania s obchodným majetkom** daňovníka;
- b) **úroky** z peňažných prostriedkov na bežných účtoch, ktoré sú **používané v súvislosti** s dosahovaním príjmov z **podnikania**;
Daňovník dosiahol z podnikateľskej činnosti príjmy vo výške 30 000 €. Na jeho účet, ktorý používa v súvislosti s podnikaním, mu boli pripísané úroky vo výške 70 €. Príjmy z podnikania budú vo výške 30 070 €. V tomto prípade úroky nepatria medzi príjmy z kapitálového majetku ale sú súčasťou príjmov z podnikania.
- c) príjem z **predaja podniku** alebo jeho časti;
- d) **výška odpusteného dlhu** alebo jeho časti u dlžníka, ktorá súvisí a je dôsledkom nakladania s jeho obchodným majetkom.

Príklad

Pán Skalský podnikajúci ako autodopravca dosiahol v roku 2011 za autodopravu príjem 50 000 €, za prenájom garáže 1 000 € a na podnikateľskom účte mu boli pripísané úroky celkom vo výške 80 €. Garáž mal zaradenú do obchodného majetku, pričom v roku 2011 túto garáž prenajal na pol roka inému podnikateľovi, ktorý mu za prenájom zaplatil 1 000 €.

V súvislosti s podnikaním si požičal peniaze od iného podnikateľa. Splatil 90 % svojho dlhu a veriteľ mu odpustil zvyšok, 500 €.

Pán Skalský dosiahol z podnikania 50 000 €, ďalší príjem z podnikania úroky vo výške 80 €, 1 000 € za prenájom, pretože ide o príjem z nakladania s obchodným majetkom. Súčasťou zdaniteľného príjmu bude aj výška odpusteného dlhu, takže celkový príjem zo živnosti u tohto daňovníka za rok 2011 činí 51 580 €.

2.2.3 PRÍJMY Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU

Za príjmy z kapitálového majetku považujeme príjmy, ktoré sú **výsledkom investovania peňažných prostriedkov do rôznych produktov rôznych finančných inštitúcií**. Predmetom dane sú **výnosy ako výsledok tohto investovania**. Sú to napr. výnosy z dlhopisov, výnosy plynúce z **vkladov na bežných účtoch**, výnosy zo životných poistení. Nepatria sem však výnosy z akcií, pretože tento výnos je vylúčený z predmetu dane (ide o podiel na zisku vyplácaný po zdanení obchodnou spoločnosťou). Pri príjmoch z kapitálového majetku sa **vo väčšine prípadov uplatňuje vybratie dane zrážkou** podľa § 43. **Za vyberanie a platenie dane z týchto príjmov správcovi dane je zodpovedný ich platiteľ**, t. j. **inštitúcia, ktorá tieto príjmy vypláca alebo pripisuje v prospech daňovníka**. Vyberanie dane zrážkou je zachované z dôvodu nižšej administratívnej náročnosti a v záujme predchádzania daňovým únikom. Uplatňuje sa najmä pri platbách (príjmoch) poukazovaných širokému okruhu daňovníkov (napr. úroky vyplácané bankou).

Príjmami z kapitálového majetku sú:

- a) úroky a ostatné **výnosy z cenných papierov**,
- b) **úroky, výhry** a iné výnosy z vkladov na **vkladných knižkách** vrátane úrokov z peňažných prostriedkov na **vkladovom účte** a z **bežného účtu okrem úrokov** z peňažných prostriedkov na bežných účtoch **používaných v súvislosti s podnikaním**,

- c) úroky a iné výnosy z poskytnutých úverov a pôžičiek,
- d) **dávky z doplnkového** dôchodkového sporenia a zo **starobného** dôchodkového sporenia, odstupné vyplácané podľa osobitného predpisu,
- e) **plnenia z poistenia** pre prípad dožitia určitého veku,
- f) **výnosy zo zmeniek** okrem príjmov z ich predaja.

Príklad

Pán Senko má v banke zriadené dva bežné účty, pritom jeden si zriadil ako súkromná osoba a druhý ako živnostník, ide teda o podnikateľský účet, ktorý používa v súvislosti s dosahovaním príjmov z podnikania. Na základe peňažných prostriedkov, ktoré má na účtoch, mu banka pripisuje úroky na obidva tieto účty. V prípade úrokov, ktoré banka daňovníkovi pripíše na podnikateľský účet, ide o príjmy podľa § 6 ods. 5 písm. b) zákona o dani z príjmov, zatiaľ čo v prípade úrokov na účte, ktorý si zriadil ako súkromná osoba, ide o príjem z kapitálového majetku podľa § 7 ods. 1 písm. b) zákona o dani z príjmov. Z úrokov na obidvoch účtoch banka daňovníkovi vykoná daň zrážkou (§ 43) a takto vybraná daň sa považuje za vysporiadanú.

2.2.4 OSTATNÉ PRÍJMY

Za ostatné príjmy možno považovať tie, ktoré nepatria do § 5 – § 7 zákona o dani z príjmov. Ostatné príjmy totiž z dôvodu rôznorodosti **nie je možné vymenovať taxatívne**. Medzi ostatné príjmy patria najmä:

- a) **príjmy z príležitostných činností** vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva a z príležitostného prenájmu hnutel'ných vecí. Možno sem zaradiť napr. príjmy z príležitostného predaja lesných plodov, húb, liečivých bylín, príjem za predaj výrobkov z vlastnej drobnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti, ak nejde o činnosť vykonávanú v rámci podnikania, t. j. nevykonáva ju samostatne hospodáriaci roľník (v tomto prípade si môže daňovník uplatniť výdavky 25 % z príjmov);
- b) **príjmy z prevodu vlastníctva nehnuteľností** -- patria sem napr. príjmy z predaja bytu, obytného domu, pozemku;
- c) **príjmy z predaja hnutel'ných vecí** – na účely zákona o dani z príjmov sa **za hnutel'nú vec nepovažuje cenný papier**. Príjem z predaja hnutel'nej veci je od dane z príjmov oslobodený s výnimkou príjmov z predaja hnutel'nej veci, ktorá bola zahrnutá do obchodného majetku, a to do piatich rokov od jej vyradenia z obchodného majetku;
- d) príjmy z **prevodu opcí**, z prevodu **cenných papierov**, za prevod sa považuje aj vrátenie podielového listu;
- e) príjmy z **prevodu účasti (podielu)** na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva;
- f) príjmy zo **zdedených práv** z priemyselného a iného duševného vlastníctva (napr. zdedené autorské práva, vynálezy, zlepšovacie návrhy, medzi práva príbuzné autorskému právu patria napr. práva výrobcov zvukových záznamov, práva výkonných umelcov);
- g) dôchodky;
- h) **výhry v lotériách** a iných **podobných hrách** a výhry z **reklamných súťaží a žrebovaní**. Lotérie a iné podobné hry sa prevádzkujú na základe povolenia podľa zákona č. 194/1990 Zb. o lotériách. Ide o hry, ktoré sú založené z prevažnej časti na náhode a nie na vedomostiach a znalostiach účastníka;
- i) **ceny z verejných súťaží**, ceny zo súťaží, v ktorých je okruh súťažiacich obmedzený podmienkami súťaže, alebo ak ide o súťažiacich vybratých usporiadateľom súťaže a ceny zo športových súťaží. Pri poskytnutí nepeňažnej výhry alebo ceny je prevádzkovateľ alebo organizátor povinný oznámiť výhercovi hodnotu výhry alebo ceny a daň je povinný zaplatiť daňovník, t. j. príjemca výhry alebo ceny.

Pri týchto príjmoch je najskôr potrebné posúdiť, či **nie sú oslobodené** od dane v plnej výške, resp. do zákonom stanovenej výšky. Ak nespĺňajú podmienky oslobodenia, sú zdaniteľnými príjmami.

Do **základu dane** (čiastkového základu dane) si daňovník môže uplatniť **len výdavky vynaložené na dosiahnutie príjmu a nemôže ich uplatniť vo vyššej sume ako je dosiahnutý príjem** (z týchto príjmov môže vykázať len kladný základ dane a nie stratu, ako je to napr. pri príjmoch z podnikania).

Príklad

Pán Kamil vyhral v roku 2011 v reklamnej súťaži automobil. Keďže ide o nepeňažnú výhru, organizátor hry mu oznámil hodnotu tohto automobilu, čo bolo v danom prípade 30 000 €. Uvedenú sumu je daňovník povinný uviesť vo svojom daňovom priznaní, ktoré podá za rok 2011. Keďže ide o daňovníka, ktorý je zamestnaný a v danom roku dosiahol aj iné zdaniteľné príjmy, pri 19-percentnej dani zaplatí daň z výhry vo výške 5 700 €.

2.2.5 ZÁKLAD DANE Z PRÍJMOV FYZICKÝCH OSÔB

Úloha č. 7

Vysvetlite pojem základ dane. Vráťte sa k úlohe Úloha č. 5. Nájdite príklady, ktoré ste označili ako predmet dane a pokúste sa v jednotlivých prípadoch určiť základ dane.

Základom dane je rozdiel, o ktorý zdaniteľné príjmy prevyšujú daňové výdavky. Môže ním byť:

- **zisk** – ak zdaniteľné príjmy sú vyššie ako vynaložené daňové výdavky ($P > V$),
- **daňová strata** – ak zdaniteľné príjmy sú nižšie ako vynaložené daňové výdavky ($P < V$).

Príjem a výdavok

So zdaniteľným príjmom sme sa už stretli. Zdaniteľným príjmom je každý príjem, ktorý je **predmetom dane a nie je od dane oslobodený**.

Vysvetlíme si pojem daňový výdavok. Za **daňový výdavok je považovaný každý výdavok**, ktorý je:

- **preukázateľne vynaložený** daňovníkom na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov;
- je **zaúčtovaný v účtovníctve** daňovníka. Ak daňovník nie je účtovnou jednotkou, ale vedie evidenciu príjmov a výdavkov, musí byť **zaevidovaný v evidencii daňovníka** (napr. pri príjmoch z prenájmu).

Ak daňovníkovi plynie v zdaňovacom období viac druhov príjmov, základom dane **nie je súčet rôznych druhov príjmov**, ale základom dane je **súčet čiastkových základov dane** zistených podľa jednotlivých druhov príjmov. **Každý druh príjmu má ustanovený spôsob výpočtu základu dane** (čiastkového základu dane). Preto je veľmi **dôležité správne zaradiť** príjem, aby sme správne vyčíslili základ dane, a tým aj daňovú povinnosť.

Základ dane z príjmov fyzických osôb sa zistí ako:

- súčet
- čiastkových základov dane
- podľa jednotlivých skupín zdaniteľných príjmov.

Čiastkový základ dane

Aj keď máme štyri skupiny príjmov, potrebujeme určiť päť čiastkových základov dane (ČZD). Pri príjmoch z podnikania, inej SZČO, ... sa totiž osobitne určí samostatný ČZD pre aktívne príjmy a samostatný ČZD pre pasívne príjmy.

Základ dane		ČZD pri príjmoch zo závislej činnosti	zdaniteľný príjem – poistné platené daňovníkom
	+	ČZD z príjmov z podnikania, inej SZČO	zdaniteľný príjem – daňový výdavok
	+	ČZD z príjmov z prenájmu, z príjmov z použitia diela a použitia a umel. výkonu	zdaniteľný príjem – daňový výdavok*
	+	ČZD z príjmov z kapitálového majetku	zdaniteľný príjem*
	+	ČZD z ostatných príjmov	zdaniteľný príjem – daňový výdavok*

*z pasívnych príjmov (príjmy z prenájmu..., z kapitálového majetku, ostatných príjmov) nie je možné odpočítať nezdaniteľnú časť

ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE PRI PRÍJMOCH ZO ZÁVISLEJ ČINNOSTI

So čiastkovým základom dane pri **príjmoch zo závislej činnosti** sme sa stretli pri výpočte čistej mzdy zamestnanca. Čiastkovým základom dane sú zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti znížené o poistné a príspevky, ktoré je povinný platiť zamestnanec.

Čiastkový základ dane = zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti – poistné (za zamestnanca)

ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE PRI PRÍJMOCH Z PODNIKANIA ...

Úloha č. 8

Uveďte, ako sa vypočíta výsledok hospodárenia v jednoduchom a podvojnóm účtovníctve a aké možnosti môžu nastať pri výpočte výsledku hospodárenia.

Podrobnejšie sa budeme zaoberať čiastkovým základom dane pri príjmoch z **podnikania**, inej samostatnej zárobkovej činnosti, prenájmu a z príjmov z použitia diela a použitia umeleckého výkonu. Porovnaním príjmov a výdavkov môže vzniknúť:

- **čiastkový základ dane**, ak zdaniteľný príjem je vyšší ako daňový výdavok
- **daňová strata**, ak zdaniteľný príjem nižší ako daňový výdavok (je možné ju vykázať len pri príjmoch z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti – aktívnych príjmoch).

Čiastkovým základom dane sú zdaniteľné príjmy znížené o daňové výdavky.

Čiastkový základ dane = zdaniteľný príjem – daňový výdavok

Pri stanovení čiastkového základu dane príjmov z podnikania je potrebné vychádzať:

- z **rozdielu medzi príjmami a výdavkami** (ak daňovník vedie jednoduché účtovníctvo alebo si uplatňuje výdavky percentom z príjmov – vysvetlené v nasledujúcej časti),
- **hospodárskeho výsledku**, ak daňovník vedie podvojnóm účtovníctvo.

Úloha č. 9

Lenka Malá napísala knihu poviedok. Túto knihu vydavateľstvo odkúpilo za 2 000 €. Lenka Malá si nevedla žiadne účtovníctvo. Ako sa určí v jej prípade čiastkový základ dane? Vedeli by ste jej poradiť, či si môže uplatniť nejaké výdavky?

Keďže si Lenka Malá žiadne účtovníctvo nevedla, nemala by možnosť uplatniť si výdavky. Existuje spôsob, ktorý jej umožňuje uplatniť si výdavky tzv. stanoveným percentom z príjmov.

Uplatnenie výdavkov stanoveným percentom z príjmov

Z účtovníctva vieme, že na zistenie výsledku hospodárenia porovnávame v podvojnóm účtovníctve výnosy a náklady a v jednoduchom účtovníctve príjmy a výdavky. Daňovník si môže zvoliť dva spôsoby uplatnenia daňových výdavkov:

- uplatní si daňové **výdavky preukázateľne vynaložené, v skutočnej výške** (na základe vedeného účtovníctva alebo vedenej daňovej evidencie),
- uplatní si **výdavky percentom z príjmov (40 %)**, ide o tzv. paušálne výdavky.

Uplatniť si výdavky percentom môže daňovník len za týchto podmienok:

- daňovník **nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty** alebo je platiteľom dane z pridanej hodnoty len časť zdaňovacieho obdobia,
- ide o úhrn príjmov **z podnikania** a z **inej** samostatnej zárobkovej činnosti alebo
- ide o úhrn príjmov **z prenájmu a z použitia diela** a umeleckého výkonu.

Pri uplatnení výdavkov percentom z príjmov sú v tejto sume zahrnuté všetky výdavky daňovníka, okrem zaplateného poistného a príspevkov. Daňovník si môže **uplatniť aj poistné a príspevky**, ktoré je povinný platiť, tieto však už musí viesť preukázať. Daňovník v tomto prípade nie je považovaný za účtovnú jednotku (**nemusí viesť jednoduché alebo podvojnú účtovníctvo**). Je však povinný viesť **evidenciu o príjmoch v časovom slede, o odpisovanom hmotnom a nehmotnom majetku, o zásobách a o pohľadávkach**.

Úloha č. 10

Ján Petro v roku 2011 dosiahol príjem 40 000 € ako profesionálny športovec. Ide o daňovníka, ktorý nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty. Neviedol si účtovníctvo. Zaplatil poistné na zdravotné poistenie a sociálne poistenie vo výške 6 000 €. Vypočítajte čiastkový základ dane.

Riešenie

Daňovník si môže uplatniť tzv. paušálne výdavky vo výške 40 % príjmov (keďže nie je platiteľom DPH), teda 16 000 €. Do výdavkov si zároveň môže uplatniť aj poistné na zdravotné poistenie a sociálne poistenie v preukázateľnej výške 6 000 €.

Čiastkový základ dane = $40\,000 - 16\,000 - 6\,000 = 18\,000$ €

Príklad

Pán Kováč, ktorý mal v roku 2011 príjem z pracovnoprávneho pomeru, zároveň podnikal. Dosiahol príjem zo živnosti z činnosti zámočníctvo vo výške 8 000 €, pričom jeho preukázateľne vynaložené výdavky boli 2 000 €, poistné 800 €. Keďže ide o daňovníka, ktorý nie je platiteľom DPH, môže si uplatniť z príjmov zo živnosti paušálne výdavky. V jeho prípade je výhodnejšie uplatnenie tzv. paušálnych výdavkov vo výške 3 200 € (40 % z 8 000 €) a výdavkov na poistné 800 €.

Celková suma výdavkov bude 4 000 €, základ dane = $8\,000 - 4\,000 = 4\,000$ €

Ak by si uplatnil preukázateľné výdavky, základ dane = $8\,000 - 2\,800 = 5\,200$ €

Ak má daňovník viacero druhov príjmov, môže kombinovať preukázateľné výdavky s paušálnymi.

Úloha č. 11

Pán Sabol mal príjmy z remeselnej živnosti 20 000 €, preukázateľne vynaložené výdavky boli 10 000 €. Z prenájmu dosiahol príjmy 3 000 €, daňové výdavky preukázateľne vynaložené boli 1 000 €.

Vypočítajte výšku výdavkov, ak si:

- uplatní zo všetkých druhov príjmov výdavky preukázateľne vynaložené,
- uplatní si zo všetkých druhov príjmov výdavky percentom,
- uplatní si kombinované výdavky, t. j. pri príjmoch z remeselnej živnosti percentom a pri príjmoch z prenájmu preukázateľne vynaložené alebo pri príjmoch z remeselnej živnosti preukázateľne vynaložené a pri príjmoch z prenájmu percentom.

Riešenie

- daňovník si uplatní zo všetkých druhov príjmov výdavky preukázateľne vynaložené 10 000 € a 1 000 €,
- daňovník si uplatní zo všetkých druhov príjmov výdavky percentom 8 000 € (40 % z 20 000 €) a 1 200 € (40 % z 3 000 €),
- daňovník si uplatní kombinované výdavky, t. j. pri príjmoch z remeselnej živnosti percentom (8 000 €) a pri príjmoch z prenájmu preukázateľne vynaložené (1 000 €), alebo pri príjmoch z remeselnej živnosti preukázateľne vynaložené (10 000 €) a pri príjmoch z prenájmu percentom (1 200 €).

Daňová strata

Základ dane zistený z príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti sa môže **znížiť o daňovú stratu**. **Odpočítať** (uplatniť) **daňovú stratu však nemožno** od čiastkového základu **dane z príjmov zo závislej činnosti**, ale len od úhrnu čiastkových základov dane z **podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti**.

Príklad

Pán Kern dosiahol čiastkový základ dane zo závislej činnosti vo výške 12 000 €, pri príjmoch z podnikania (zo živnosti) vykázal stratu 4 000 €, z inej SZČO (sprostredkovateľ poistenia) mal čiastkový základ dane vo výške 2 500 €. Príjem zo sprostredkovania poistenia si môže znížiť o daňovú stratu z podnikania. Pán Kern si nemôže znížiť čiastkový základ dane zo závislej činnosti, t. j. nemôže kompenzovať stratu z príjmov z podnikania s príjmami zo závislej činnosti. Konečnú stratu v sume 1 500 € (4 000 – 2 500) si pán Kern bude môcť uplatniť v nasledujúcich obdobiach.

ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE PRI PRÍJMOCH Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU

Pre takmer všetky príjmy z tejto skupiny platí zákaz uplatniť si akýkoľvek výdavok (výnimočne do výšky dosiahnutého príjmu, napr. pri podielových listoch). Pri týchto príjmoch **nie je možné vykázat daňovú stratu**. Čiastkovým základom dane je **dosiahnutý príjem**.

Čiastkový základ dane = zdaniteľný príjem

Príklad

Pani Jánska si kúpila v roku 2008 podielové listy v hodnote 180 €. V roku 2012 ich vrátila podielovému fondu a dosiahlo príjem z ich vyplatenia vo výške 190 €. Čiastkovým základom dane je 10 €.

Pani Jánska mala v roku 2011 v banke termínovaný vklad, z ktorého získala príjem v podobe úrokov 64 €. Čiastkovým základom dane je 64 €. Z uvedenej sumy banka vybrala 19-percentnú daň zrážkou.

ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE PRI OSTATNÝCH PRÍJMOCH

Do **základu dane** (čiastkového základu dane) si daňovník môže uplatniť **len výdavky vynaložené na dosiahnutie príjmu a nemôže ich uplatniť vo vyššej sume ako je dosiahnutý príjem** (z týchto príjmov môže vykázat len kladný základ dane a nie stratu, ako je to napr. pri príjmoch z podnikania).

$$\text{Čiastkový základ dane} = \text{zdaniteľné príjmy} - \text{výdavky na dosiahnutie príjmu}$$

Príklad

Pani Letná si kúpila v roku 2009 byt za 40 000 € (zdaniteľný výdavok), v roku 2011 ho predala za 44 000 € (zdaniteľný príjem). Čiastkový základ dane = 44 000 – 40 000 = 4 000 €.

Ak by pani Letná predala byt napr. za 39 000 €, čiastkový základ dane by bol 0.

Pani Kalná predala na jeseň jablká z rodinného sadu, pričom získala príjem 4 000 €. Keďže nemá preukázateľné výdavky, uplatní si výdavky vo výške 25 % z príjmov.

Čiastkový základ dane = 4 000 – 1 000 = 3 000 €

Pani Nová si kúpila auto, ktoré po roku predala. Príjem z predaja auta je oslobodený od dane, pretože auto nebolo zahrnuté v obchodnom majetku.

2.2.6 NEZDANITEĽNÉ ČASTI ZÁKLADU DANE

Úloha č. 12

S pojmom nezdaniteľná časť základu dane sme sa stretli pri výpočte čistej mzdy. Pokúste sa vysvetliť jej podstatu. Nájdite v zákone o dani z príjmov platné nezdaniteľné časti základu dane a postup pri ich výpočte. Je možné uplatniť si nezdaniteľnú časť pri ktoromkoľvek čiastkovom základe dane?

Jedným z práv každého daňovníka (fyzickej osoby) pri výpočte jeho daňovej povinnosti je jeho právo na uplatnenie nezdaniteľných častí. Slovo **nezdaniteľná časť znamená, že táto časť nepodlieha zdaneniu a o túto časť sa znižuje základ dane.**

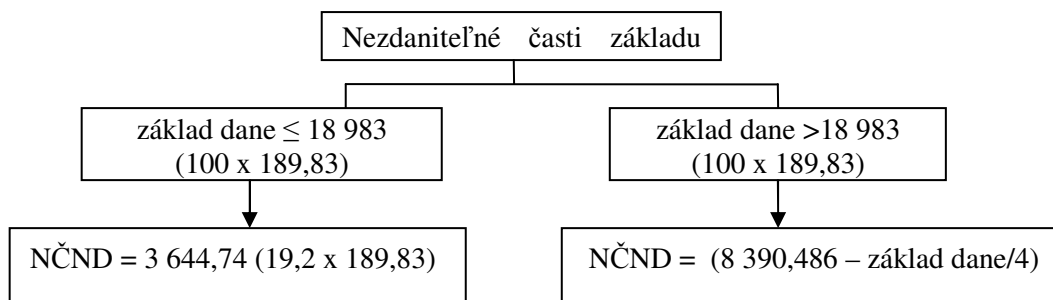
Podľa § 11 ZDP sa základ dane znižuje o nezdaniteľné časti:

- na daňovníka,
- na manželku (manžela) žijúceho s daňovníkom v domácnosti (po splnení podmienok).

Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka (NČZDND)

Ak daňovník dosiahne v príslušnom zdaňovacom období základ dane

- rovný alebo nižší ako 100-násobok životného minima platného k 1. januáru príslušného roka, potom NČZDND sa rovná **19,2-násobku sumy životného minima**, platného k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia,
- vyšší ako 100-násobok životného minima (v roku 2012: $100 \times 189,83 = 18\,983$ €), NČZDND sa rovná rozdielu 44,2-násobku platného životného minima (v roku 2012: $44,2 \times 189,83 = 8\,390,486$ €) a jednej štvrtiny základu dane

Životné minimum k 1. 1. 2012 je 189,83 €, teda nezdaniteľná časť na daňovníka pre rok 2012 je vo výške $19,2 \times 189,83 = 3\,644,74$ ročne (presne 3 644,736), 303,72 mesačne (presne 303,728). Ročná nezdaniteľná časť sa zaokrúhľuje na eurocenty nahor (§ 47).

Nárok na zníženie základu dane o túto základnú nezdaniteľnú časť základu dane má každý daňovník, ktorého príjem bol rovný alebo nižší ako 100-násobok životného minima platného k 1. januáru príslušného roka. U daňovníkov s príjmami zo závislej činnosti sa uplatňuje mesačne 1/12 iba u jedného zamestnávateľa. Ak má daňovník základ dane za rok nižší ako je uvedená suma, nezdaniteľnú časť možno odpočítať len do nulového základu.

Nárok na túto nezdaniteľnú časť má každý daňovník bez ohľadu na to, koľko mesiacov v roku pracuje a či je to cudzinec, ktorý nemá na území SR trvalý pobyt.

Príklad

Pani Pajlová pracovala u zamestnávateľa v mesiacoch január až máj 2012 (5 mesiacov). Tento zamestnávateľ jej vydal potvrdenie o úhrne príjmov za uvedené mesiace vo výške 2 500 €. Pani Pajlová do konca roka nepracovala a poberala len dávku v nezamestnanosti (ktorá je od dane z príjmov oslobodená a nezahrnuje sa do úhrnu ročných zdaniteľných príjmov). Na konci roka podala daňové priznanie a uplatnila si nezdaniteľnú časť základu dane za celé zdaňovacie obdobie, aj keď nepracovala celý rok.

Úhrn príjmov pani Pajlovej znížený o zaplatené povinné poistné (13,4 %) bol nižší ako ustanovená nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka ($2\,500 - 335 = 2\,165 < 3\,644,74$ €). Daňovníčka si mohla nezdaniteľnú časť základu dane uplatniť len „do nuly“. Správca dane jej na žiadosť vrátil zaplatené preddavky na daň, ktoré jej správne zamestnávateľ zrážal pri výplate mesačnej mzdy v sume 19 % zo zdaniteľnej mzdy.

Ak bol základ dane vyšší ako 100-násobok životného minima, platí pre výpočet vzťah uvedený v schéme.

Príklad

Pán Adam dosiahol v roku 2012 príjem 18 000 €, má nárok na NČZDND vo výške 3 644,74 €.

Pán Belo mal príjem 20 000 €.

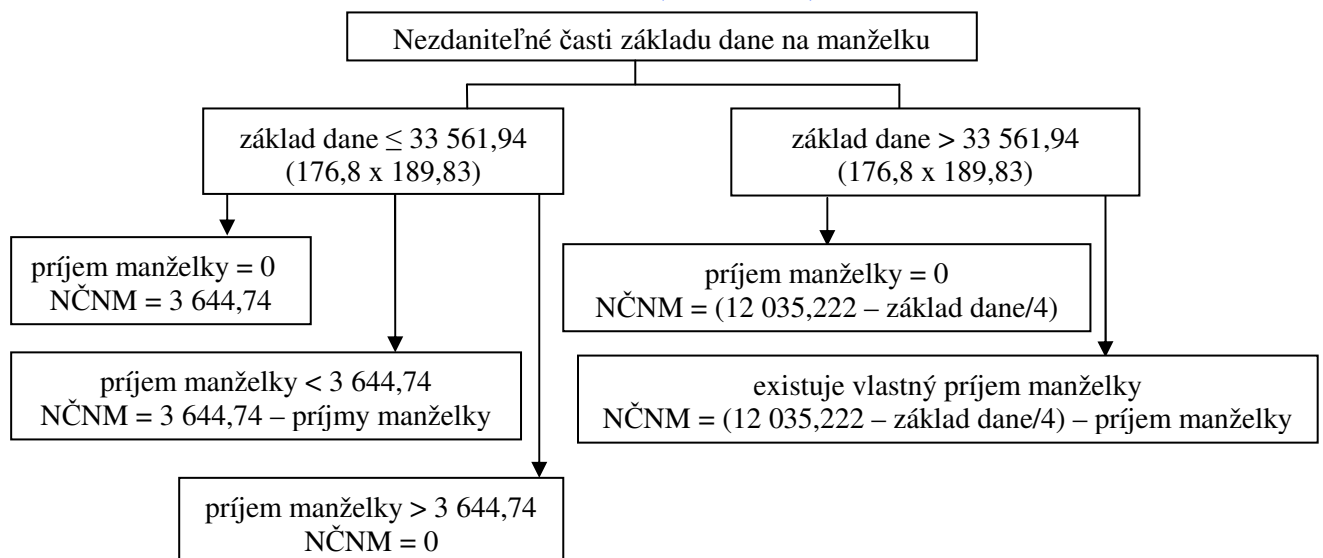
$NČZDND = 44,2 \times 189,83 - 20\,000/4 = 8\,390,486 - 5\,000 = 3\,390,486 = 3\,390,49$ €

Pán Cyril mal príjem 36 000 €.

$NČZDND = 44,2 \times 189,83 - 30\,000/4 = 8\,390,486 - 9\,000 = -609,514$ €.

Pán Cyril nemá nárok uplatniť si nezdaniteľnú časť.

Nezdaniteľná časť základu dane na manžela (manželku)

Ak daňovník dosiahne v príslušnom zdaňovacom období základ dane

- rovný alebo nižší ako 176,8-násobok životného minima platného k 1. januáru príslušného roka, potom NČZDNM závisí od príjmu manželky (pozri schému),
- vyšší ako 176,8-násobok životného minima (v roku 2012: $176,8 \times 189,83 = 33\,561,94$ €), NČZDNM sa rovná rozdielu 63,4-násobku platného životného minima (v roku 2012: $63,4 \times 189,83 = 12\,035,222$ €) a jednej štvrtiny základu dane.

Na manželku (manžela), ktorá **nemá** v zdaňovacom období **vlastné príjmy** a daňovník má príjem nižší alebo rovný ako 176,8-násobok platného životného minima, je ustanovená nezdaniteľná časť základu dane vo výške 19,2-násobku životného minima platného k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia, teda pre rok 2012 = **3 644,74 ročne**. **Táto nezdaniteľná časť základu dane nemôže byť uplatňovaná v priebehu roka, ale až na konci zdaňovacieho obdobia**. Ak manžel (manželka) nežijú v (spoločnej) domácnosti, nárok na odpočet im zaniká, aj keby bola podmienka výšky príjmov splnená. Uvedené si **nemožno uplatniť na druhu, družku**, ani na bývalú manželku – manžela, aj keď zostali žiť napr. v jednom byte. Zákon jednoznačne hovorí o možnosti uplatniť si len na manželku – manžela.

Ak **má** manželka (manžel) vlastný **príjem nepresahujúci** túto sumu ročne, nezdaniteľná časť základu dane je **rozdiel medzi touto sumou a vlastným príjmom** manželky (manžela), do **vlastného príjmu sa nezahrňa** zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, štátne sociálne dávky a štipendium poskytované študujúcim sústavne sa pripravujúcim na budúce povolanie.

Priklad

Pani Pastierová bola počas roku 2012 nezamestnaná. Jej manžel, ktorého príjem dosiahol 14 000 €, si na ňu môže uplatniť nezdaniteľnú časť vo výške 3 644,74 €.

Pán Jančula s príjmom 12 000 € si chce uplatniť nezdaniteľnú časť základu dane na manželku, ktorá v roku 2012 podnikala. Veľmi sa jej nedarilo a úhrn zdaniteľných príjmov bol za celé zdaňovacie obdobie vo výške 3 600 €. Pán Jančula si mohol uplatniť nezdaniteľnú časť na manželku v sume 44,74 € ($3\,644,74 - 3\,600$).

Pani Pávová mala v zdaňovacom období 2012 príjmy z podnikania vo výške 4 100 €. Pri výpočte základu dane z týchto príjmov zistila, že podnikala so stratou. Jej manžel, žijúci s ňou v (spoločnej) domácnosti, mal príjem 11 000 €. Nemôže si na ňu uplatniť nezdaniteľnú časť základu dane, pretože jej príjmy (nie základ dane) prekročili v zdaňovacom období ustanovený limit 3 644,74 €.

Ak daňovník žije s manželkou **len niekoľko kalendárnych mesiacov, môže si znížiť základ dane len o sumu 1/12** nezdaniteľnej časti základu dane za **každý kalendárny mesiac**, na začiatku ktorého bola splnená podmienka spoločnej domácnosti.

2.2.7 VÝPOČET SPOLOČNÉHO ZÁKLADU DANE

Spoločný základ dane sa určí ako súčet čiastkových základov dane. Od čiastkového základu dane z príjmov z podnikania a inej SZČO (§ 6 ods. 1 a 2) **možno odpočítať daňovú stratu**.

Odpočet daňovej straty

Od základu dane možno odpočítať daňovú stratu:

- počas **najviac siedmich** bezprostredne po sebe nasledujúcich **zdaňovacích období**, a to
- počnúc zdaňovacím obdobím bezprostredne nasledujúcim po zdaňovacom období,
- za ktoré bola táto daňová strata vykázaná.

Zákon nevyžaduje podmienku rovnomerného odpočítavania. Umožňuje odpočítavať daňovú stratu aj **nerovnomerne**, v závislosti od výšky vykázaného základu dane, t. j. aj jednorazovo.

Príklad

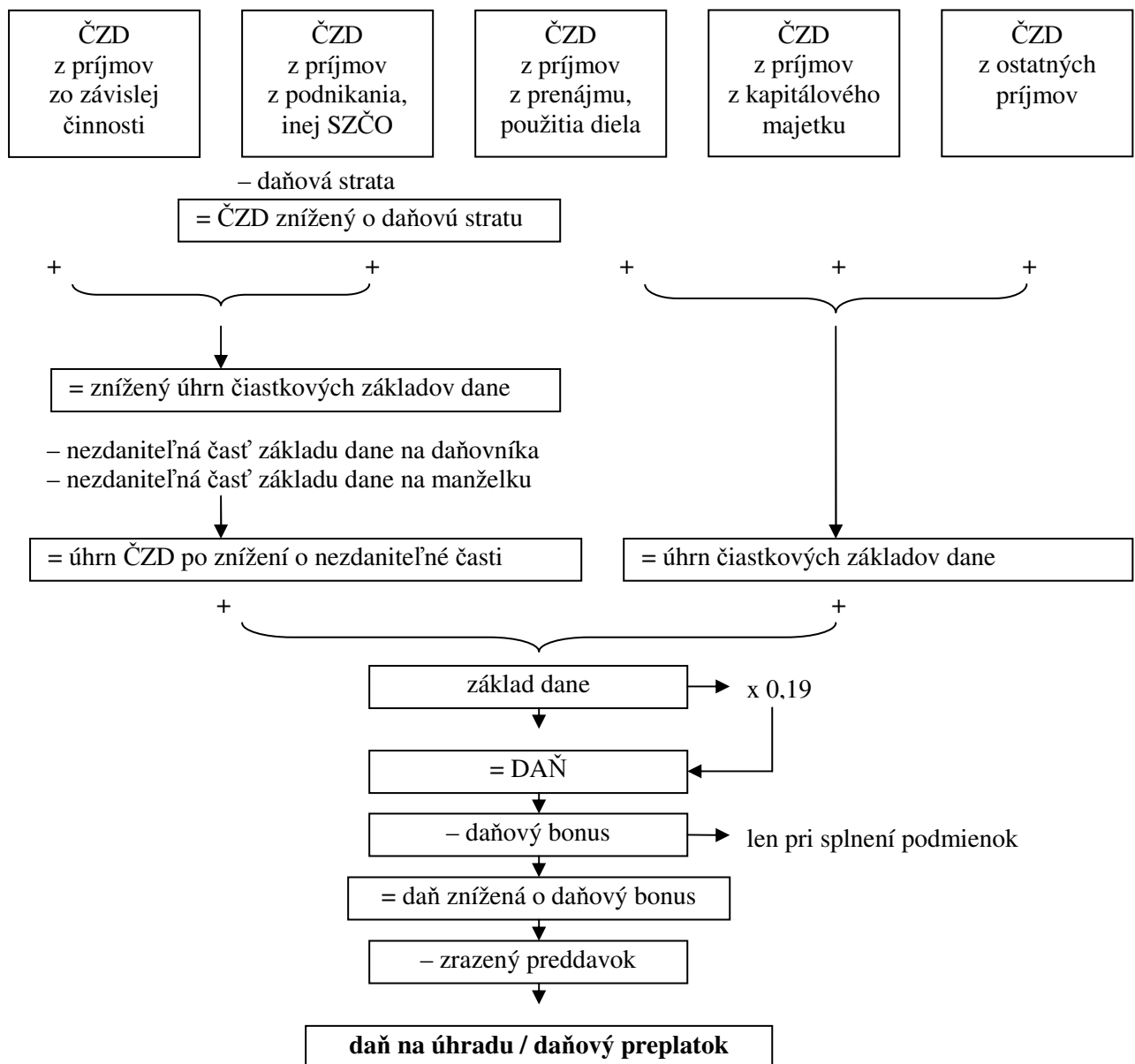
Pán Zlacký dosiahol v roku 2011 stratu 1240 €. V roku 2012 prestavoval jeho základ dane zo živnosti 340 €. Od tejto sumy si môže odpočítať 340 €. Jeho základ dane za rok 2012 po odpočítaní daňovej straty bude 0. Zvyšných 900 € si môže odpočítať od kladného výsledku hospodárenia v nasledujúcich rokoch, ale najneskôr v roku 2018.

2.2.8 SADZBA DANE A VÝPOČET DANE

Sadzba dane je **19 % zo základu dane** zníženého o daňovú stratu a o nezdaniteľné časti základu dane.

$$\text{Daň} = 19 \% \text{ z upraveného základu dane}$$

V nasledujúcej schéme nájdete postup na výpočet dane.

POSTUP PRI VÝPOČTE DANE

1. Výpočet čiastkových základov dane:

- čiastkový základ dane zo závislej činnosti
- čiastkový základ z príjmov z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti – tento základ dane **znížime o daňovú stratu**
- čiastkový základ z príjmov z prenájmu, použitia diela
- čiastkový základ z príjmov z kapitálového majetku
- čiastkový základ z príjmov z ostatných príjmov

2. Výpočet základu dane:

úhrn čiastkových základov dane (zo závislej činnosti, podnikania a inej SZČO)

– nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka

– nezdaniteľná časť základu dane na manželku

= úhrn ČZD zo závislej činnosti, podnikania a inej SZČO po znížení o nezdaniteľné časti

+ úhrn ČZD z prenájmu, použitia diela z kapitálového majetku, z ostatných príjmov

= **základ dane**

3. Výpočet dane

daň = základ dane x 0,19

4. Zníženie dane o daňový bonus

Vypočítanú daň znížime o daňový bonus (v prípade splnenia podmienok na poskytovanie daňového bonusu).

daň znížená o daňový bonus = daň – daňový bonus

5. Výpočet dane na úhradu (daňový nedoplatok) alebo daňového preplatku

daň (daň znížená o daňový bonus)

– preddavok na daň zrazený zamestnávateľom

– preddavok zaplatený daňovníkom priamo

= + **daň na úhradu**/– **daňový preplatok**

Úloha č. 13

Nájdite v zákone podmienky, ktoré sú nevyhnutné na uplatnenie nároku na daňový bonus. Zistite na internete aktuálnu výšku daňového bonusu a aktuálnu výšku minimálnej mzdy.

2.2.9 DAŇOVÝ BONUS

Ako vyplýva z uvedeného postupu, daň vypočítaná zo základu dane sa môže znížiť o daňový bonus.

Daňový bonus je:

- systém daňovej úľavy
- v stanovenej výške 243,18 € **ročne** v roku 2011
- na každé daňovníkom vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom.

Za zdaňovacie obdobie roka si môže daňovník uplatniť daňový bonus na vyživované dieťa v sume **243,18 €** (rok 2011), **249,24 €** (rok 2012) pričom:

- za kalendárne mesiace január až jún 2011 vo výške 20,02 € mesačne, v roku 2012 vo výške **50,51 €**,
- za kalendárne mesiace júl až december 20,51 €, v roku 2012 vo výške **21,03 €**.

Zákon ustanovuje, za akých podmienok si možno uplatniť nárok na daňový bonus.

Podmienkami na priznanie daňového bonusu je:

- a) skutočnosť, že dieťa sa u daňovníka považuje za vyživované,
- b) poberanie zdaniteľných príjmov do ustanovenej výšky,
- c) trvalý pobyt daňovníka na území SR.

Vyživované dieťa

Za vyživované dieťa sa podľa zákona o prídavku na dieťa (§ 3) považuje nezaopatrené dieťa.

Nezaopatreným dieťaťom je:

- a) dieťa do skončenia povinnej školskej dochádzky (najdlhšie do dovŕšenia 25 rokov veku), ak sa sústavne pripravuje na povolanie štúdiom alebo sa nemôže pripravovať na povolanie štúdiom alebo vykonávať zárobkovú činnosť pre chorobu alebo úraz,
- b) dieťa do dovŕšenia plnoletosti, ktoré je neschopné sa sústavne pripravovať na povolanie štúdiom alebo vykonávať zárobkovú činnosť pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav.

Stanovená výška príjmov

Na bonus majú podľa zákona nárok len:

- a) tí, ktorých zdaniteľné príjmy **zo závislej činnosti** v zdaňovacom období dosiahli **6-násobok minimálnej mzdy** alebo
- b) tí, ktorých zdaniteľné príjmy z podnikania v zdaňovacom období dosiahli **6-násobok minimálnej mzdy** a vykázali **základ dane (nie daňovú stratu!)**.

Zvlášť sa posudzuje stanovená výška príjmov zo závislej činnosti (§ 5) a zvlášť z príjmov z podnikania (§ 6), **príjmy sa nesmú spočítat**. V roku 2012 je výška minimálnej mzdy 327,20, 6-násobok predstavuje 1963,20 €.

Aby mal zamestnanec nárok na uplatnenie daňového bonusu v príslušnom **kalendárnom mesiaci**, musí jeho mzda dosiahnuť minimálnu výšku **163,60 € bttto** (v roku 2012 predstavuje polovica minimálnej mzdy 327,20 €).

Daňový bonus možno uplatniť **najviac do výšky vypočítanej dane**. Ak je **suma dane nižšia ako suma uplatňovaného bonusu**, daňovník má **nárok na vyplatenie sumy** vo výške rozdielu medzi sumou daňového bonusu a sumou vypočítanej dane.

Príklad

Pani Dvorská bola počas októbra 2011 práceneschopná tri týždne a jej hrubý príjem bol 150 €. V danom mesiaci nemá nárok na uplatnenie daňového bonusu. V novembri dosiahol jej príjem výšku 578 €, preddavok na daň z príjmov predstavoval 37,55 €. Po uplatnení daňového bonusu na dve deti vo výške 41,02 €, má nárok na vyplatenie rozdielu: $37,55 - 41,02 = 3,47$ €

Pán Živný pracuje na čiastočný úväzok. Zo závislej činnosti mal hrubý ročný príjem vo výške 1 800 €, z podnikania dosiahol príjem 2 400 €, výdavky predstavovali 2650 €. Vzhľadom na nedostatočnú výšku príjmu zo závislej činnosti a vykázanie straty z podnikania nemá nárok na daňový bonus.

2.3 PRÍKLAD NA VYPLNENIE TLAČIVA TYP A

Zadanie

- ✓ Pán Ján Stehlík, rodné číslo 660402/1823, Horná 11, 04082 Košice, t. č. 0903 113 910 pracoval v roku 2011 v Agrofarme, Oceliarska 15, 040 81 Košice.
- ✓ Okrem toho mal príjem z dohody o vykonaní práce od Telovýchovnej jednoty Hutník, 040 01 Košice, zdanený preddavkovo.
- ✓ Údaje o zúčtovaných a vyplatených príjmoch nájdete v potvrdeniach o príjmoch fyzickej osoby ... <http://www.poradca.sk/vydane-publikacie/poradca-c-6---priloha-danove-priznania-za-rok-2011/4150>
- ✓ Pretože vo februári 2012 utrpel p. Stehlík úraz a bol hospitalizovaný, nepožiadal zamestnávateľa v termíne o vykonanie ročného zúčtovania. Oznámením podaným daňovému úradu 26. marca 2012 si predĺžil lehotu na podanie daňového priznania do 31. 5. 2012.
- ✓ Ročné zúčtovanie poisťného na zdravotné poistenie si vykonal sám. Zdravotná poisťovňa mu vrátila preplatok po odpočítaní zrážkovej dane. Vykonaním zrážky je daňová povinnosť z preplatku vysporiadaná. Preplatok ani zrazená daň sa v daňovom priznaní neuvedie.
- ✓ V roku 2011 si nechal predčasne vyplatiť poisťné zo životného poistenia. Pretože k porušeniu podmienok došlo po 31. 12. 2010, nemá povinnosť zvýšiť z tohto dôvodu základ dane.
- ✓ U zamestnávateľa (Agrofarma) podpísal vyhlásenie a uplatňoval si daňový bonus na 2 vyživované deti: Stehlík Ján, rodné číslo 040702/1204, narodený 4. 07. 2002, Stehlíková Petra, rodné číslo 926111/7807.
- ✓ Petra ukončila maturitnou skúškou vykonanou v máji strednú školu a od 1. septembra sa zaevidovala ako uchádzač o zamestnanie na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny.
- ✓ Pretože za mesiac október bol Ján Stehlík práceneschopný a jeho jediným príjmom boli nemocenské dávky, za tento mesiac mu daňový bonus na 1 dieťa nebol vyplatený.

Vypĺňanie daňového priznania

V tejto časti nájdete postup pri vypĺňaní daňového priznania. Potvrdenia od zamestnávateľov aj vyplnené daňové priznanie nájdete na strane 132-140 v príručke Daňové priznanie za rok 2011:

<http://www.poradca.sk/vydane-publikacie/poradca-c-6---priloha-danove-priznania-za-rok-2011/4150>

Daňové priznanie je zostavené za rok 2011. V čase tvorby práce neboli ešte k dispozícii tlačivá na rok 2012.

Odporúčam vyskúšať si postup pri vypĺňaní daňového priznania v elektronickej podobe.

1. strana

Vyplniť rodné číslo, druh daňového priznania, rok.

I. oddiel – Údaje o daňovníkovi

Vyplniť údaje 03-012.

IV. oddiel

V IV. oddieli sú uvedené údaje o vyživovaných deťoch. Keďže Petra ukončila strednú školu a nepokračuje ďalej v štúdiu, jej otec má nárok na uplatnenie daňového bonusu len do konca augusta (vyznačiť x príslušné mesiace).

Daňový bonus za 1 mesiac (október) vo výške 20,51 eura si p. Stehlík dodatočne uplatní v daňovom priznaní.

V. oddiel

V riadku 32 je uvedený súčet príjmov od Agrofarmy aj Telovýchovnej jednoty
 $14\,349,50 + 1\,800 = 16\,149,50$ €.

V riadku 33a je uvedené poisťné na sociálne poistenie a v riadku 33b poisťné na zdravotné poistenie, v riadku 33 ich súčet, $1\,893,76$ €.

Všetky údaje obsahujú potvrdenia o príjmoch fyzickej osoby ... od oboch zamestnávateľov.

Riadok č. 34 (základ dane) = r. 32 – r. 33 = $14\,255,74$ €

VI. oddiel

Základ dane = Riadok č. 36 = riadok č. 34 = 14 255,74 €

Riadok č. 37 = 3 559,30 € (nezdaniteľná časť na daňovníka)

Manželka je živnostníčka, z príjmov z podnikania vo výške 3 721 eur vykázala v roku 2011 stratu. Do výšky vlastných príjmov manželky sa započíta suma 3 721 eur, preto daňovníkovi nevznikne nárok na zníženie základu dane na manželku.

Riadok č. 39 = Riadok č. 37

Riadok č. 40 = r. 36 – r. 39 = 14255,74 – 3559,30 = 10 696,44 €

Riadok č. 41 = r. 40 x 0,19 = daň zaokrúhlená na eurocenty nadol = 2 032,32 €

Riadok č. 54 = Riadok č. 48 = riadok č. 41 = 2 032,32 €

Riadok č. 55 = Nárok na daňový bonus na dve deti = 404,32 €

Riadok č. 56 = Daň znížená o daňový bonus = 2 032,32 – 404,32 = 1628,00 €

Riadok č. 57 = Daňový bonus vyplatený zamestnávateľom (uvedený v Potvrdení...) = 383,81 €

Ján Stehlík si nemohol uplatniť daňový bonus na syna v októbri, nespĺňal podmienku minimálnej výšky príjmov. Preto je v Potvrdení uvedený vyplatený daňový bonus len za 11 mesiacov.

Riadok č. 58 = r. 55 – r. 57 = 20,51 €

Riadok č. 62 = Úhrn preddavkov na daň zrazený zamestnávateľom (uvedený v Potvrdení...)
= 1 746,69 + 342 = 2 088,69 €

Riadok č. 64 = r. 54 – r. 55 + r. 57 – r. 62 = 2 032,32 – 404,32 + 383,81 – 2 088,69 = 76,88 €

Z daňového priznania vyšiel daňovníkovi preplatok a to z dôvodu:

- zohľadnenia ročnej nezdaniteľnej časti základu dane (pri výpočte preddavkov bola uplatnená len za 11 mesiacov z dôvodu nepoberania príjmov zo závislej činnosti v októbri) a
- doplatku daňového bonusu na 1 dieťa za 1 mesiac.

Preplatok bude Ján Stehlík žiadať vrátiť vyplnením a podpísaním žiadosti v XII. oddieli tlačiva.

VIII. oddiel

Daňovník sa rozhodol pre poukázanie 2 % zaplatenej dane občianskemu združeniu Sokol, Hutnícka 15, 04081 Košice, IČO 20694152 zameranému na podporu telesnej kultúry Vyplní a podpíše VIII. oddiel tlačiva.

1628 x 0,02 = 32,56 €

X. oddiel

K tlačivu je potrebné priložiť potvrdenia od oboch zamestnávateľov. Počet príloh sa vyznačí na r. 77. Doklady k daňovému bonusu sa neprikladajú. Pán Stehlík vyplní dátum a priznanie podpíše.

XII. oddiel

V tomto oddieli požiada Ján Stehlík o vrátenie daňového preplatku.

ZÁVER PRÁCE

Práca predstavuje popis osvedčenej pedagogickej skúsenosti zameranej na problematiku dane z príjmov fyzických osôb. Ponúka jednak teoretické spracovanie danej témy ako aj jej aplikáciu na viacerých príkladoch a problémových úlohách.

Vytvorená práca môže poslúžiť súčasne ako učebný text s vhodným metodickým spracovaním (schémy, tabuľky, príklady) aj ako pracovný zošit s uvedením problémových úloh. Práve príklady a problémové úlohy umožňujú žiakom lepšie pochopenie pre nich na prvý pohľad veľmi zložitej problematiky dane z príjmov.

Nie je podstatné, aby pri preberaní tejto témy žiaci memorovali jednotlivé paragrafy, ale aby sa v nich naučili orientovať. Na to sú vhodné príklady a problémové úlohy. Pri riešení problémových úloh je možné využiť aj prácu v skupinách s využitím aktuálne platných daňových zákonov (či už v tlačenej alebo elektronickej podobe). Odporúčam preto klásť dôraz aj na presnom zdôvodnení navrhnutého riešenia, prípadne aj uvedenie príslušného paragrafu a odseku zákona. Osvedčilo sa mi aj vytváranie úloh samotnými žiakmi (napr. príkladov na zatriedovanie príjmov, určenie predmetu dane, oslobodenia od dane).

Navrhnutý text je vhodný pre žiakov obchodných akadémií. Môže byť využitá vo viacerých ekonomických predmetoch.

Učiteľ na inom type školy si môže vybrať len niektoré úlohy a prispôbiť sa konkrétnej cieľovej skupine. Závisí od typu školy, predmetu aj cieľovej skupiny, do akej hĺbky učiva sa pôjde.

Táto pomôcka sa mi osvedčila pri preberaní tematického celku Daňová sústava. Verím, že si v nej nájdete niečo, čo môžete využiť aj vy na svojich vyučovacích hodinách.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. Brnová, M., Štofánová, L., Vidová, M., Vincúrová, Z. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov s komentárom. In: Poradca 2012/7-8. ISSN: 1335-1583
2. Valterová, I. Daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby. In: Poradca. Daňové priznania za rok 2011. ISSN: 1335-1583
3. Vyšňovská, J. a kol. 2005.Daňová sústava. 1 vydanie. VMV, Prešov. 2005. ISBN: 80-7165-525-2
4. Kol. autorov. Zákon o dani z príjmov s komentárom. In. Poradca 2004/5-6. ISSN: 1335-1583
5. Kol. autorov: Zákon o dani z príjmov s komentárom. In. Poradca 2005/5-6. ISSN: 1335-1583
6. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov
7. Zákon č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde
8. Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa
9. Zdroje tabuliek: súkromný archív autora